Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 284 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 12 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1884 (Ն. Տ.) 24 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 7 ՌԷՊԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1302

40 ՓԱՐԱ

ԳԱՑՏԱՆՔ

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ. երկու անգամի համար 2 ղուրուշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ ։

Օրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել՝

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ. Ղալաթիա, Նորատունկեան խան ։
Իսկ գաւառներէն հետեւեալ հասցէիւ՝

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده { اره‌ولك }
غزته‌سی اداره‌سنه

Les annonces sont reçues
à l'EASTERN AGENCY,
Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ	համար	Տարեկան	գանձուած	արժէք.......206
»	»	Վեցամսեայ	»	».......106
»	»	Եռամսեայ	»	».......50
»	»	Հատով	»	».......1
Գաւառաց	համար	Տարեկան	»	».......240
»	»	Վեցամսեայ	»	».......120
»	»	Եռամսեայ	»	».......60
Օտար	երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք	56
»	»	Վեցամսեայ	»	28

Դուրս ղրկուած լրագրոյ ճամբու ծախքը խմբագրութեան վրայ է ։

Ծանուցմունք կընդունուին
ԻՍԴԸՐՆ ԷՃԷՆՍԻ
գործակալութեան ձեռամբ, Գարաքէօյ, Տէյիրմէն խան

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 12 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Երէկ համառօտիւ աչքէ անցուցինք այն հիմնական պատճառներ, որով Թուրքիոյ և ուրիշ տեղերու Հայք չեն կրնար երբեւ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Օրէնք նկատել ռուսական Պոլաժենիան, և առաջադրեցինք քննել թէ ո՛ր եղանակ լաւագոյն է՝ Պոլաժենիոյ վերաքննութիւն մը ձեռք բերելու համար ։

Եթէ Պոլաժենիոյ անընդունելիութեան մասին մեր ազգայնոց մէջ վէճ չկայ բնաւ, Պոլաժենիոյ վերաքննութեան եղանակի մասին, ընդհակառակն, կարծիքները բաւական կը տարբերին ։

Ոմանք կ՚առաջարկեն որ ամէն տեղերու Հայեր համախորհուրդ Բողոքագիր կամ Յիշատակագիր մը խմբագրեն՝ Պոլաժենիոյ նկատմամբ Ազգին և Եկեղեցւոյն հայեացքը բովանդակող, և այս պաշտօնագիր Տէրութեանց ոմանց կամ անոնցմէ միոյն միջնորդութեամբ մատուցուի ռուս կառավարութեան ։

Այդ կերպ գործողութիւն անընդունելի կը թուի մեզ, սա գլխաւոր պատճառաւ թէ, ռուս կառավարութեան դիւրազգածութիւնները վիրաւորելով, մեր բուն նպատակին հակառակ արդիւնք տալու բնութիւնն ունի։ Այդպիսի ձեռնարկ մը, նախ և առաջ, խնդիրն իր լոկ եկեղեցական հանգամանքէն հանելով, քաղաքական կերպարանի մը մէջ կը մտնէ, որ, ըստ մեր հաստատ համոզման, Պոլաժենիոյ խնդիրը լուծելու յարմարագոյն եղանակը չէ բնաւ ։ Եւ յետոյ, պէտք է ի նկատ առնուլ այն Տէրութեանց տրամադրութիւններն որոց միջոցաւ առ ռուս կառավարութիւնն այդպիսի դիմում մ՚ընել կ՚առաջարկուի ։ Եթէ անոնք Ցարին կառավարութեան հետ բարեկամական յարաբերութիւններ կը տածեն, ստուգիւ չպիտի ուզեն, Հայոց սիրոյն համար, յանձն առնուլ ձեռնարկ մը, որ գիտեն թէ վիշտ պիտի պատճառէ ռուս կառավարութեան։ Իսկ եթէ այդ Տէրութիւն կամ Տէրութիւնք Ռուսիոյ հակառակ շահեր ունենալով, կամ ուրիշ պատճառաւ, լաւ յարաբերութիւններ չեն տածեր Ցարին կառավարութեան հետ, սա յայնժամ անոնց ձեռնարկը թշնամանք մը պիտի նկատէ, և աւելի եւս զայրանալով Հայոց դէմ, չպիտի կատարէ անոնց խնդիրքը, մինչեւ իսկ եթէ տրամադիր լինէր յառաջագոյն ։ Արդ, մեր նպատակ ո՛չ թէ Տէրութեանց միջեւ խնդիր մը յարուցանել է, այլ ձեռք բերել մեր Ազգին ու Եկեղեցւոյն շահուց նպաստաւոր վերաքննութիւն մը ռուսական կանոնագրոյ մը ։ Մնաց որ, միջազգային իրաւանց խնդիր մը կայ, զոր անհնար է անտես ընել ։ Ռուսիա իւր հայ հպատակաց քաղաքային և եկեղեցական գործոց մէջ միւս Տէրութեանց առջեւ ո՛ և իցէ պատասխանատուութիւն չէ ստանձնած դաշնագրով, պայմանագրով կամ ուրիշ որ և է միջոցաւ ։ Հետեւապէս, կրնայ բացարձակապէս մերժել ուրիշ Տէրութեան մը իրաւունքն՝ իւր հպատակաց մէկ ներքին խնդրոյն միջամտելու մասին ։ Եւ երբ տեղի ունենայ այսպիսի մերժում մը, որո՞ւ վրայ պիտի ծանրանան պատասխանատուութիւնն ու յարակից վնասներն ։ Անշուշտ մե՛ր վրայ, և ո՛չ թէ միջնորդի դերն ստանձնող Տէրութեան վրայ ։ Եւ վերջապէս, այս միեւնոյն միջազգային խնդրոյ պատճառաւ, կարծենք թէ միջնորդել յօժարող Տէրութիւն մը չպիտի կրնանք իսկ գտնել ։

Այսպէս խորհիլ կը պարտաւորինք յիշելով մանաւանդ Ռուսիոյ հպատակ ուրիշ ժողովրդի մը խնդիրներն, որք ինքնաբերաբար հրաւիրեցին օտար Տէրութեանց համակրանքն ու միջնորդութիւնը, բայց ասով աւելի չմօտեցան գոհացուցիչ կարգադրման մը։ Զանց կ՚ընենք յիշել Բոլոնացւոց խնդիրն, որ քաղաքական էր, և իւր քաղաքական հանգամանաց կրնար վերագրուիլ այն անյաջողութիւն զոր Տէրութիւնք կրեցին՝ ի նպաստ Բոլոնացւոց միջնորդելով ։ Մեք կը փնտռենք ոչ-քաղաքական խնդրոյ օրինակ մը, և զայս կը գտնենք Ռուսիոյ Հրէից վրայ ։ Յայտնի է թէ Հրէից խնդիրն հասարակ մարդասիրութեան և խղճի ազատութեան խնդիր մ՚է լոկ ։ Խուժանն ոտք ելած էր Հրէից դէմ. ռուս պաշտօնակալք պէտք եղած խստութեամբ չէին արգիլած Հրէից ջարդումն և անոնց ընչից ու ստացուածոց աւարառումը։ Ցեղի և կրօնի տարբերութեանց պատճառաւ, ռուս կառավարութիւնը շատ մը էական իրաւունքներէ զրկած էր իւր հրեայ հպատակներ ։ Տէրութիւնք քանիցս բարեկամաբար միջնորդեցին, քաղաքակրթութեան, մարդասիրութեան և խղճի ազատութեան պատուական սկզբանց կոչում ընելով ։ Բայց եթէ Հրէից ջարդերն արգիլուեցան, Հրէից կրօնային և քաղաքային իրաւունքներն առաւել չընդարձակուեցան, և ընդհակառակն, ըստ վերջին լրոց, նորանոր սեղմումներ ալ կրած են ։ Այսչափ է դիւանագիտական միջնորդութեանց ազդեցութիւնը Ցարին կառավարութեան մտաց վրայ ։ Հրէից խնդիրը մեր Պոլաժենիոյ խնդրէն շատ առաւել ոյժով կոչում կ՚ընէր օտար կառավարութեանց միջամտութեան, թէ՛ այն պատճառաւ որ Հրէից կրած զրկումները ժամանակիս քաղաքակրթութեան տարրական պահանջմանց իսկ հակառակ էին, և թէ՛ այն պատճառաւ որ Հրեայք ազդեցիկ պաշտպաններ ունէին միշտ յԵւրոպա ։ Բայց եթէ այդպիսի զրկմանց առթիւ և այդպիսի ժողովրդի մը ի նպաստ օտար կառավարութեանց բարեկամական միջնորդութիւնք գրեթէ բնաւ օգուտ չեն ունենար, միթէ չափազանց համարձակութիւն մը չէ՞ լինիր Ռուսիոյ Հայոց Պոլաժենիային վերաքննութեան համար նոյն միջոցները փորձել ։

Բայց քանի որ Ռուսիոյ Հրէից խնդիրն յիշեցինք, չմոռնանք նշանակել նոյն խնդրոյ մէկ քաջալերական երեւոյթն, որ բաւական հրահանգիչ է զմեզ զբաղեցնող խնդրոյ վերաբերմամբ ։ Այն ձեռնարկներու մէջ յորս Անգլիոյ, Գերմանիոյ և Աւստրիոյ կառավարութիւնք չյաջողեցան, կը տեսնենք թէ երկու կամ երեք հրեայ անհատներ կրցած են յաջողիլ ։ Ասոնք են Սըր Մովսէս Մոնդեֆիորէ և Ռոչիլտեան գերդաստանի անդամք ։ Ասոնք առանց որ և է ձեւակերպութեան, առանց քաղաքական հանգամանք տալու խնդրոյն, անհատական և առանձնական ա՛յնպիսի դիմումներ ըրած են Ռուսիոյ Կայսերաց մօտ, որոցմէ իրենց ռուսահպատակ եղբարց համար առաւել իրական օգուտ ծագած է, քան Հրէից դատն ստանձնող Տէրութեանց դիւանագիտական ձեռնարկներէն ։ Անցեալներն հրատարակեցինք, Սըր Մովսէս Մոնդեֆիորէի հարիւրերորդ տարին թեւակոխելուն առթիւ, կենսագրական յօդուած մը, յորում այս իրողութիւն յատկապէս նշանակուած էր, իբրեւ մին ի մեծագոյն գործոց Եւրոպիոյ այդ մեծ մարդասիրին ։ 80-85 տարեկան հասակին մէջ, Սըր Մովսէս, լսելով այն բռնութեանց և կեղեքմանց լուրերն, որոց կ՚ենթարկուէին իւր ռուսահպատակ եղբարք, Լոնտոնէ գնաց Բեդրսպուրկ, և մի քանի անգամներ կայացաւ Ալեքսանդր Բ. Կայսեր, որուն սիրտն ա՛յնպէս շարժեց ի գութ, որուն քով ա՛յնպէս բնական պերճախօսութեամբ ջատագովեց իւր խեղճ կրօնակցաց իրաւունքներն, որ ո՛չ միայն այդ բռնութիւնք արգիլուեցան, այլ նաեւ ետ առնուեցան Կայսերական քանի մը Իւքազներ, որք հող գնելու իրաւունքէն և ուրիշ իրաւունքներէ կը զրկէին Ռուսիոյ Հրեաներն ։ Աշխարհիս ամէն կողմը սփռեալ Հրեայք մեծահանդէս ցոյցերով տօնեցին յայնժամ իրենց ծերունի պաշտպանին այս փայլուն յաջողութիւնը. բայց Հրեայք ո՛չ մէկ Տէրութեան ի նպաստ իրենց միջամտութեան առթիւ նմանօրինակ ցնծութիւն մը արտայայտելու կարող չեղան ։

Ի՞նչ դաս ուրեմն կրնանք քաղել այս պատմական եղելութիւններէ ։ — Երբ մեր գործ Ինքնակալի մը հետ է, որ ուրիշ Տէրութեանց հանդէպ որ և է պարտականութիւն չունի ստանձնած. երբ մեր գործ առաւելապէս իւր տեսութեանց քան ուրիշներու իրաւանց համեմատ շարժելու վարժուած բացարձակ Միապետութեան մը հետ է, ազգային կամ եկեղեցական խնդրոյ մը յաջող լուծում՝ ձեռք բերելու միջոցը զայն խնդիր քաղաքական և դիւանագիտական ասպարէզին վրայ յուզել չէ ։ Ճարտար և միանգամայն պատկառելի անհատականութեանց առանձին ձեռնարկութիւնք այսպիսի հրապարակային ձեռնարկներէ աւելի արդիւնաւոր լինել կը խոստանան ։

Եւ ո՞չ ապաքէն այսպիսի անհատական գործողութեան ազդեցիկ և արդէն մասնակի յաջողութեամբ պսակեալ միջոց մ՚ունինք մեր ձեռաց մէջ։ — Ընտրե՛նք լաւ Կաթողիկոս մը, խելացի, հաստատամիտ և Ազգին ու Եկեղեցւոյն շահուց անձնուէր Կաթողիկոս մը, և ի մասին Պոլաժենիոյ վերաքննութեան հանուր Ազգին պահանջումն յանձնենք նմա, պատեհ առթիւ ռուս կառավարութեան մատուցանելու և յաջող լուծման մը տակաւ հետամուտ լինելու հաստատ յանձնառութեամբ ։ Այլ ընդհանրապէս կը գանգատուի թէ հանգուցեալ Կաթողիկոսն եւս այսպիսի յանձնառութեամբ մը պաշտօնի գլուխ անցաւ, և յետոյ չկատարեց ։

Բայց եթէ Տ. Գէորգ Կաթողիկոսի օրինակն այսպէս մասամբ վհատեցուցիչ է, մասամբ ալ քաջալերական է, երբ յիշենք թէ եկեղեցականներու դպրոց մասին Պոլաժենիոյ յօդուածին սրբագրութիւնն և տարբեր յօդուածի մը զետեղումն իւր օրով կատարեցան ։ Ի վերայ այսր ամենայնի Տ. Գէորգ Կաթողիկոսէն առաւել իմաստուն և առաւել հաստատամիտ Կաթողիկոս մը ստուգապէս կարող է աւելի բան մ՚ընել, երբ մանաւանդ Ազգին ամեն մասանց կողմէ առաւել որոշ ձեւով մը ոյժ տրուի խնդրոյն, և առաւել ազդուապէս յառաջ մղուի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսն ։ Մնաց որ, ռուս կառավարութիւնն եւս, Պոլաժենիոյ վերաքննութեան սկզբունքն ընդունելով հանդերձ, ամեն առթիւ և ամեն ձեւով դիտել տուած է միշտ թէ այս նկատմամբ Կաթողիկոսին միջնորդութիւնն ուրիշ ամեն կերպ գործողութենէ աւելի հաւանականութիւն ունի ընդունելութիւն գտնելու Ցարին կառավարութեան կողմէ և Ազգին փափաքանաց համաձայն եզրակացութեան մը յանգելու ։ Արդ, նպատակին վրայ հաստատ մնալով հանդերձ, միջոցներու մասին կրնանք նախընտրել զանոնք որք առաւել հաճոյ թուին այն կառավարութեան որուն հետ կ՚ուզենք կարգադրել խնդիրն ։ Էջմիածնի Կաթողիկոսը, քանի որ համայն Ազգին քուէով պիտի ընտրուի, անշուշտ պիտի վայելէ Ազգին վստահութիւնն. հետեւապէս, Պոլաժենիոյ վերաքննութիւնն անոր յանձնելով, անվստահելի ձեռքերու մէջ թողած չենք լինիր ։ Միւս կողմէ, քանի որ, Պոլաժենիոյ վերաքննութեան վրայ խորհելու համար, Ցարին կառավարութիւնն ինք Կաթողիկոսին միջնորդութիւնն ուրիշ ամեն միջնորդութենէ գերադաս կը համարի, խնդրոյն լուծումը Կաթողիկոսին միջնորդութենէն ակնկալելով բան մը վրայ չտալէ զատ, թերեւս գրաւական մ՚աւելի ստացած կը լինինք խնդրոյն յաջողութեան ։

Այս ամեն նկատողութեամբք, մեզ կը թուի թէ Պոլաժենիոյ վերաքննութեան դատին վնասաբեր է խնդիրն այս կամ այն Տէրութեան միջնորդութեան յանձնել, և թէ լաւագոյն է զայն բնաւ չհեռացնել եկեղեցական կռուանէն, և եկեղեցական շրջանակի մէջ, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին ձեռամբ իսկ հետամուտ լինել անոր կարգադրման ։

Եթէ այս պատճառաւ մեծագոյն կարեւորութիւն ունի ըստ ամենայն հանգամանաց արժանաւոր Կաթողիկոսի մ՚ընտրութիւնը, չենք կրնար դիտել չտալ որ նոյն իսկ Պոլաժենիոյ վերաքննութենէն առաջ անոր ազդավընաս տրամադրութիւնները չէզոքացընելու համար եւս խելացի, հաստատամիտ և անձնուէր Կաթողիկոսի մը ներկայութիւնն անհրաժեշտ է ։ Օրէնք ի ձեռս առաջնորդաց են ։ Պոլաժենիոյ գործադրման եղանակն ալ կրնայ տարբերիլ ըստ մտային և բարոյական հանգամանաց Էջմիածնի Հայրապետին ։ Ուստի, մեք, Պոլաժենիոյ խնդրոյն մէջ, մեծագոյն կարեւորութիւն մը կ՚ընծայենք Կաթողիկոս ընտրուելիք անձնաւորութեան, և հաստատապէս համոզուած ենք թէ Պոլաժենիոյ խնդիրը նպաստաւոր կամ աննպաստ կերպիւ պիտի որոշուի ապագայ Կաթողիկոսի անձին իսկ որոշմամբը ։

Այս վերջին դիտողութիւն զմեզ կը բերէ մեր Տեսութեան Երկրորդ մասին, որ կը վերաբերի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին ընտրութեան եղանակին ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Գերմանիոյ Երեսփոխանաց ժողովն իւր նիստերը դադրեցուց մինչեւ նոր տարւոյ սկիզբն ։ Իւր վերջին որոշմունք առաջիններէն նուազ աննպաստ չեղան Պիզմարք իշխանին և գերմանական կառավարութեան ընդհանրապէս ։ Դեկտ. 17 ին Երեսփոխանաց ժողովն երրորդ ընթերցմամբ ընդունեց Երեսփոխաններուն թոշակ մը կապելու առաջարկը, զոր Պիզմարք իշխան իւր բոլոր ոյժով մերժած էր իբրեւ «հակասահմանադրական», և զոր Դաշնակցային Խորհուրդն, իբրեւ ներկայացուցիչ գերմանական Կայսրութիւնը կազմող կառավարութեանց, կը պատրաստուի մերժել, և այսու չէզոքացնել Երեսփոխանաց ժողովոյն քուէն ։ Բայց նոյն օր Երեսփոխանաց ժողովն աւելի յառաջ գնաց, և դատական նախարարին ընդդիմութեան չնայելով, յանձնաժողովոյ մը նկատառութեան յանձնեց բոլոնացի Երեսփոխան Պ. Եազծեւսքիի մէկ առաջարկն, որ կը պահանջէ դատարանաց մէջ գերմաներէնին հետ բոլոներէնին ալ իբրեւ պաշտօնական լեզու գործածումն ի Բրուսիական Բոլոնիա ։

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

)(111)(

ՖՈՐԹՈՒՆԷ ՏԻՒ ՊՈՒԱԶԳՈՊԷ

ՊԱՐՈՆ ԼԸՔՈՔԻ ԾԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՏՈՐ Գ.

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՊԱՐՈՆ ԼԸՔՈՔ ԿԸ ԳՈՐԾԷ

Ե.

Նոր Օբէրայի թատրոնը Կրանտ-Օթէլի դրան մօտն է, և Պ. Լըքօք քալելով գնաց անդ՝ ի մեծ ուրախութիւն Պուլվարին վրայ պտըտող ապուշներու ։

Իր պատմուճանն ու փաթթոցն ամենուն աչքն իր վրայ հրաւիրելու և մինչեւ իսկ իր ետեւէն ձգելու ձանձրալի անպատեհութիւնն ունէին, բայց ինք վարժուած էր այդ մանր ցոյցերու, և փոյթ չէր ըներ ։

Բիքէտուշ ալ բնաւ չզայթեցաւ, թէ և խուժանին մէջ մէկէն աւելի դէմք տեսաւ, որոց հետ գործ ունեցած էր երբեմն ։

Իր դէմքն անճանաչելի էր սեւ ներկին տակ, և ոչ ոք կրնար կասկածիլ թէ այդ գեղեցիկ սեւամորթ ծառան Փարիզի մօտակայ Բանթէն գիւղը ծնած էր ։

Ուստի Բիքէտուշ երկիւղ չունէր յանկարծական հանդիպումներէ, բայց և այնպէս հրապարակին անկիւնն անցնելէն յետոյ ա՛յնպիսի անակնկալի մը պատահեցաւ, որ կրնար զինքը շփոթեցնել ։

Իր տիրոջ ճանբուն վրայ խռնող հետաքրքիրներուն առաջին կարգին մէջ յանկարծ ածխավաճառն ու կինը տեսաւ ։

Դեռ երկու ժամ առաջ բաժնուած էր անոնցմէ, Ֆէօ-Էբէշէլ պանդոկին մէջ հետերնին ճաշելէ յետոյ, և նոր բան մը չէին իմացուցած իրեն ։

Ճաշին ժամանակ բաւական խմած լինելով ըստ սովորութեան, վասն զի Բիքէտուշ ամեն բան կատարեալ կերպիւ կ՚ընէր, Օվէրնացի ամոլն յոյժ զուարթ էր այն իրիկուն և դիտաւորութիւն յայտնած էր իրենց Արպալէթ փողոցի խանութն երթալէ առաջ պտոյտ մ՚ընել ։

Ուստի զարմանալի չէր որ տակաւին դուրսը գտնուէին, թէեւ հաւերու պէս կանուխ պառկելու սովորութիւն ունէին. բայց Բիքէտուշ հարցուց նախ ինքնիրեն թէ ինչո՞ւ համար իրենց թաղէն այնչափ հեռու կը գտնուէին ։

Իրեն հետ ըրած պայմանադրութիւննին կը պարտաւորէր զանոնք ամեն օր՝ ժամ երեքէն մինչեւ եօթը՝ պըտըտիլ Շանզ-Էլիզէի և Պուլօնի զբօսավայրերն, որպէս զի սպանեալ անգլիացի կնոջ սենեկապանուհւոյն հանդիպէին ։

Այս պայմանադրութիւն խղճի մտօք կը կատարէին և յոյժ ուրախ էին զայն կնքած լինելնուն վրայ. բայց, սովորաբար, արեւը մարը մտնելէն յետոյ չէին շարունակեր իրենց հետախուզութիւնն ։

Արդեօք թատրոնին ոսկեզօծ ճակտին վրայ ճաճանչող լոյսերուն պայծառութենէ՞ն հրապուրուելով եկած էին անդ, թէ Կրանտ-Օթէլը դիտելու բաղձանօք, որոյ մէջ կը բնակէր այն մեծահարուստ նապապն, որուն առատաձեռնութիւնն այնչափ շռայլօրէն կը տեղար իրենց վրայ ։

Ստոյգն այս էր որ եռանդագին հետաքրքրութեամբ կը զննէին նապապն, և անշուշտ գիտէին որ իրենց բարերարն էր որ կ՚անցնէր իրենց առջեւէն ։

Բիքէտուշ աչքին ծայրով կը դիտէր զանոնք, և կը տեսնէր որ արմուկի հարուածներ կուտային իրարու և հապճեպ խօսքեր կը փոխանակէին ցած ձայնիւ ։

Մնաց որ, բնաւ ուշադրութիւն չէին ըներ իրեն, չկասկածելով ամենեւին թէ իրենց վաճառած ածուխէն ոչ նուազ սեւ հնդիկը նոյն մարդն էր որ քանի մը ժամ առաջ պարարտ ճաշ մը կերուցած էր իրենց և ազանդերի միջոցին երգած ։

Իսկ Պ. Լըքօք չէր նշմարեր բնաւ զՕվէրնացիները, վասն զի չէր ճանչեր. բայց նախորդ 29 թիւը չվրիպեցաւ զանոնք աչքէ՝ հրապարակն անցած միջոցին ։

Նոքա ալ յամառութեամբ Ծաֆէր իշխանին ետեւէն կ՚երթային, մատնանիչ կ՚ընէին զայն, և յայտնի կը տեսնուէր թէ անոր վրայ կը խօսէին ։

Օվէրնուհին մերթ ընդ մերթ իւր այրը կը ցնցէր՝ կարծես դրդելու ուզելով զայն որ իշխանին մօտենայ, և դուցէ իսկ խօսի անոր հետ ։

— Չըլլան Օվէրնացիներս աւանակաբար վարպետիս քով երթան ու հետը խօսիլ ուզեն այնչափ բազմութեան առջեւ, կ՚ըսէր ինքնիրեն Բիքէտուշ ։

Ճանչցեր են զայն, տարակոյս չկայ, որովհետեւ ոճրագործ տանը մէջ տեսած են, ես ալ ըսած եմ իրենց թէ Կրանտ-Օթէլ կը բնակի, և այժմ տեսան որ անկէ դուրս ելաւ ։ Բայց ի՞նչ ճանճ կը խայթէ զիրենք այսպէս անոր շուրջը դառնալու համար ։ Արդեօք բացատրութիւննե՞ր կ՚ուզեն խնդրել անկէ. Ո՛չ, իրենց հետ սակարկեալ դրամն ամեն օր կ՚ստանան և աւելի բան մը պէտք չէ իրենց ։ Բայց, ինչ որ ալ է, ես լաւ չըրի ըսել անոնց թէ նապապը ֆրանսերէն կը խօսի ։

Սակայն չեմ յուսար որ համարձակին անոր քով գալ և թեղանիքէն քաշել. ասկէ զատ թատրոնին դուռը կը համնինք ։

Պ. Լըքօք ոտքը թատրոնին դրանն առջեւի առաջին աստիճանին վրայ դնելու վրայ էր, գաղափար մը ծագեցաւ Բիքէտուշի մտքին մէջ ։

— Ո՞վ գիտէ, թերեւս սենեկապանուհին գտած են, ըսաւ ինքնիրեն ։ Թերեւս դիպուածը զանոնք քիթ քթի բերաւ իրենց թաղին մէջ, երկաթուղւոյն շրջակայներն, անոր ետեւէն գնացին, ջուրէն ասդին անցած է, այս կողմը կը բնակի, մինչեւ տանը դուռն ետեւէն հետապօտած են, ինչպէս որ պայման ըրած էինք, և խորհելով թերեւս թէ զիս վաղ իրիկուն միայն պիտի կրնան տեսնել, եկեր կը դեգերին Կրանտ-Օթէլի շուրջն, որպէս զի տեսնեն թէ կրնա՞ն հանդիպիլ ինձ ։

Փութաջանութիւն ըրած են ։

Այո՛, այսպէս պէտք է լինի, և վարպետն հնդիկ իշխանի կերպարանօք տեսնելով՝ զիրար կը դրդեն որ խօսին անոր հետ ։

Եւ հարցուց ինքնիրեն ։

— Արդեօք թողո՞ւմ որ խօսին, կամ ես նշանացի կոչե՞մ զանոնք։ Բայց ոչ, յոյժ վտանգաւոր կը լինի։ Արդէն սեւնազարդ դալթին առջեւ ենք։ Երսուն հոգի կան մեր շուրջն որք թատերասրահը պիտի մտնեն և վարպետն կը նային հետաքրքրաշարժ կենդանւոյ մը նայելու պէս ։ Նորանշան բան մը պիտի թուի իրենց՝ եթէ ածխավաճառաց հետ խօսակցիլս տեսնեն, մանաւանդ որ լուացուած ալ չեն այդ Օվէրնացիք ։

Ասկէ զատ, երկու ծածուկ ոստիկան կը նշմարեմ, որք ինձ հետ պաշտօն վարած են և հասարակութեան վրայ կը հսկեն ։ Անմիջապէս կը տեղեկագրեն, և կ՚սկսին լրտեսել նապապն և անոր տունն, և շատ չանցած այլ և այլ զրոյցք շրջաբերութեան կ՚ելնեն ։

Ուրեմն աւելի լաւ է որ քսան և չորս ժամ ուշ իմանանք։

Այս ամեն խորհրդածութիւնները Բիքէտուշ իրեն համար պահեց, վասն զի կ՚ուզէր լաւ խաղալ իր դերն, և յոյժ անպատեհ բան կը լինէր եթէ Պահուրի իշխանին տնտեսն հրապարակաւ խօսակցութիւն մ՚ընէր իւր տիրոջ հետ, որուն ետեւէն կ՚երթար երեք քայլ հեռուէն։

Ուստի որոշեց թատրոնին սեմէն ներս անցնիլ, վերջին ակնարկ մը ձգելով Օվէրնացի ամոլին վրայ, որ թատրոնին դրան աստիճաններուն ստորոտն անշարժ մնացած էին։

Տեսաւ որ ժանէթ կ՚սկսէր յուզիլ և կրքոտ շարժումներ ընել, այրն ալ կը ջանար հանդարտեցնել զայն. վերջապէս կը պատրաստուէին չուել, ինչպէս որ եկած էին ։

Յայնժամ ստրջացաւ Բիքէտուշ արաբի մորթ հագած լինելուն վրայ ։

Եթէ Լաբ փողոցի միջնակարգ քաղաքացին եղած լինէր, ամենայն դիւրութեամբ կրնար անոնց քով երթալ և հարցնել թէ նոր բան մը կա՞յ ։

Բայց այժմ, որ յանից ցեղուս ասիացի եղած էր, անհնարին էր խօսիլ անոնց հետ ։

Օվէրնացի ամոլը գիտէր թէ նապապը տեղեակ էր գործին, որովհետեւ նա կը վճարէր դրամներն իրենց հանապազօրեայ կոչնատէրին միջոցաւ, բայց սեւամորթ տնտես մ՚ունենալը չէին լսած, և որովհետեւ խոհեմութիւնն իրենց գլխաւոր բարեմասնութիւններէն մին էր, անշուշտ չպիտի ուզէին ամենադոյզն տեղեկութիւն մը տալ անոր՝ իրենց ստանձնած պաշտօնին վրայ ։

Մանաւանդ որ այդ տնտեսն ալ իւր տիրոջ չափ ուշադրութիւն և վտանգ պիտի հրաւիրէր՝ եթէ խօսակցէր անոնց հետ այնչափ բազմութեան առջեւ ։

Ամեն մարդ իրենց շուրջը պիտի խռնէին. և որովհետեւ այնպէս համարուած էր թէ ֆրանսերէն բնաւ չէր գիտեր, Կրանտ-Օթէլի մարդիկն, որք կրնային անդ գտնուիլ, մեծապէս պիտի զարմանային իրաւամբ ։

Նմանապէս չէր կրնար թատերախաղի միջոցին դուրս ելնել և երթալ կերպարանքը փոխել ։

Հարկ էր որ յաւարտ թատրոնին՝ իւր տիրոջ հետ դուրս ելնէր ։

Ուստի ժամանակ չէր մնար այս ամեն երթեւեկութեանց, և մանաւանդ երկու կերպարանափոխմանց, որք շուտով չէին կրնար կատարել ։

(Շարունակելի)

Բոլոնացի Երեսփոխանին այս առաջարկը կրկնութիւն է նախորդ Խորհրդարանի մը մէջ ներկայացեալ առաջարկի մը, որ յանձնաժողովոյ մը թղթածրարներուն մէջ թաղուած մնացած է։ Բրուսիա ոչ-գերման ցեղերն իրեն հետ ձուլելու զօրաւոր ձգտում մ'ունի. բայց մինչեւ ցարդ բրուսիական Բոլոնիոյ (Բոզնանիա) մէկ երրորդ մասը միայն կրցած է գերմանացնել։ Վիլհէլմ Կայսեր բոլոնացի հպատակաց մեծագոյն մասն հաւատարիմ մնացած է ազգային աւանդութեանց, և միշտ կը պահանջէ ազգային լեզուին ընդունելութիւնն և գործածումն որպէս պաշտօնական լեզու։ Մնաց որ, բոլոնացի Երեսփոխանք նոր բան մը չեն խնդրեր, այլ կը պահանջեն վերահաստատումն իրաց վիճակի մը որ գոյութիւն ունէր երբեմն. զի յառաջագոյն բրուսիական Խորհրդարան մը պաշտօնապէս ճանչցած էր բոլոներէն լեզուի սոյն իրաւունքը Բոլոնիոյ այն մասանց մէջ որք Ռուսիոյ, Աւստրիոյ և Բրուսիոյ միջեւ քանիցս տեղի ունեցած բաժանումներէն յետոյ Բրուսիոյ բաժնին ինկած էին։ Բայց Պերլինի կառավարութիւնք միշտ ջանադիր եղած է բնաջինջ ընել այնպիսի անցեալի մը մնացորդներ, որուն յիշատակն իսկ մոռնել կ'ուզէ։ Պիզմարք իշխանն իրենց ինքնավարութիւնը պաշտպանելու համար Բոլոնացւոց ջանքերը նկատած է միշտ իբրեւ հակասահմանադրական խլրտումներ. և վերջերս իսկ կը խոստովանէր թէ Գերմանիոյ մէջ հակապապական պաշտօնական մարտին նախնական պատճառն եղած էր այն իրողութիւն թէ, կաթոլիկ կղերն ոյժ կու տար Բրուսիոյ Բոլոնացի հպատակաց այս հայրենասիրական ճգանց։

Հակառակ այս ամէն կառավարական նկատողութեանց, Երեսփոխանաց ժողովն որոշեց ի նկատ առնուլ բոլոնացի Երեսփոխանին առաջարկը, թէեւ իւր այս որոշումն շատ դէշ տպաւորութիւն ըրաւ կառավարութեան վրայ։ Բոլոնացի Երեսփոխանաց աջակցութիւնը կարեւոր է Կաթոլիկ-Կեդրոնական կուսակցութեան, որոյ գլուխն է հանրածանօթ Պ. Վինտհորստ, երբեմն Նախարարապետ Հանովերի թագաւորին։ Այս կուսակցութիւն, որ իրեն և իւր պաշտպանելոց (կաթոլիկ կղերին և ընդհանրապէս կաթոլիկ հպատակաց) համար ազատութիւն կը պահանջէ, չի կրնար չպաշտպանել իւր դաշնակցաց նրմանօրինակ պահանջումներն ալ։

Պեռլին, 18 դեկտ. Երեսփոխանաց ժողովն երէկ վիճաբանեցաւ Նալծեւսքի Երեսփոխանին առաջարկութեան վրայ, որ դատարանաց առջեւ գերմաներէնի հետ բոլոներէնի եւս գործածումը կը խնդրէ։ Այս առաջարկը պաշտպանեցին իւր հեղինակ, նաեւ իշխան Ռատծիվիլ, ազատական Պ. Լիպնէխտ, Դանիացի Երեսփոխան Պ. Եունկկրէն և կաթոլիկ կուսակցութեան գլուխ Պ. Վինտհորստ, որ դիտել տուաւ թէ Աւստրիոյ մէջ Բոլոնացիք շատ նկատմամբք անկախութիւն կամ ինքնօրինութիւն կը վայելեն, և սակայն աւստրական Կայսրութեան հակառակորդ չհանդիսանալէ զատ, ընդհակառակն Պետութեան ամէնէն ամուր զօրավիգն եղած են։ Դատական նախարար Պ. Շիլինկ յայտարարեց թէ Գերմանիոյ Դաշնակից Կառավարութիւնք տրամադիր չեն գոհացում տալ բոլոնացի Երեսփոխանին սոյն առաջարկութեան, ըստ որում այս խնդիր յառաջագոյն քննուած է երկիցս։ Ժողովն յանձնախումբի մը նախաքննութեան յղեց յիշեալ առաջարկն, և ապա երրորդ ընթերցմամբ ընդունեց երեսփոխանական թոշակի առաջարկը։

ԴՐԱՄԱՏԱՆ ՄԸ ՏԱԳՆԱՊԸ. Վիէննա, 18 դեկտ. Սախարանը (Պորսան) շատ ծանր էր երեկոյին, Դրամավարկի Աւստրական Ընկերութեան դեր-տնօրէնին՝ Եաւնէր անուն՝ անհետանալուն պատճառաւ։ Կ'ըսուի թէ ինքնասպան եղած է, բայց մարմինն յայտնի չէ։ 2,880,000 ֆիորին վերուցեր տարեր է Դրամատունէն։

— Ոստիկանութիւնն երեկոյեան դէմ ձերբակալեց Բիւֆէր անուն սեղանաւորն։ Այս ձերբակալութիւն կապակցութիւն ունի Եաւնէրի անհետացման գործին հետ։ Եաւնէր մէկ միլիոն ֆիորինէ աւելի վնաս պատճառեր է այն Դրամատան որոյ դերտնօրէնն էր՝ Բիւֆէրի հետ դրամավարկի և փոխանակութեան անուղիղ գործողութիւններ հետ կատարելով։ 2,000 մարք խոստացուած է նմա որ բռնէ զԵաւնէր։

— Դրամավարկի Աւստրական Ընկերութեան մէկ շրջաբերականը կը ծանուցանէ թէ դրամավարկի սնտուկին տնօրէն Եաւնէր այս առաւօտէն ի վեր անհետ եղած է։ Տուժմաց քննութեանէն կ'երեւի թէ 2,060,000 ֆիորինի վնասաղեաց դրամ և արժեթուղթ կը պակսի։ Սնտուկի հաշուոյն վերջին քննութիւնը նոյն 18ին կատարուած լինելով, կը հետեւի թէ այն օրէն կը սկսին Եաւնէրի գողութիւնք։

Վիէննա, 19 դեկտ. Զ'Եաւնէր բռնողին վարձատրութիւն խոստացուած է ո՛չ միայն 2,000 մարք, այլ նաեւ 100ին 5 այն գումարէն որ գտնուի Եաւնէրի վրայ։ Դրամատան Վարչութիւնն երէկուընէ ի վեր 10 միլիոն ֆիորինի գումար մը պատրաստ վիճակի մէջ դրաւ, Դրամատունէն իրենց աւանդներն ետ առնուլ կամ փոխանակագրերը գանձել ուզողներն անմիջապէս գոհացնել կարենալու համար։

— Լուր կայ թէ Եաւնէրի դիակը գտնուած է Վիէննայի մօտ ի Թերլինկ։ Հասարակութիւնը բազմութեամբ կը դիմէ Դրամատունն՝ աւանդ տրուած գումարներն ետ ուզելու համար։ Դրամատունն իւր ստորագրութիւնը կրող թուղթերը կը վճարէ, առանց պայմանաժամի նայելու։ Վիէննայի Քաղաքապետութիւնն եւս կը պահանջէ 4 միլիոն ֆիորինի գումարը զոր ունի նոյն Դրամատան մէջ։

— Եաւնէր երէկ րէվոլվէրով զարկաւ սպաննեց ինքզինք։ Իւր վրայէն 24 ֆիորին միայն ելաւ։

— Քաղաքային խորհուրդն այսօր նիստ մ'ըրաւ, յորում Քաղաքապետն յայտարարեց թէ Դրամատունը դրուած չորս միլիոն ֆիորինի գումարն ապահով վիճակի մէջ է։

ՔՈՐԷԱ. — Քանի մ'օր առաջ ծանուցինք թէ յեղափոխութիւն մը ծագած է ի Քորէա։ Այս դէպք պիտի պարտաւորէ զՉինաստան իւր ուշադրութիւնն հարաւէն հիւսիսային արեւելք դարձնելու. և այս պատճառաւ Ֆրանսացիք գոհ են Քորէայի շփոթութիւններէն։ Քորէա թերակղզի մ'է Չինաստանի հիւսիսային արեւելեան կողմն և նեղուցով մը բաժանեալ է Ճարոնէն։ Անգլիոյ չափ տարածութիւն ունի և ըստ ոմանց 7 1/2, ըստ այլոց 15 միլիոն բնակիչ։ Ճարոն վեշտասաներորդ դարու վերջերը տիրած է Քորէայի, որ Ճարոնի հպատակեցաւ. բայց իւր թագաւորը Չինաստանի Կայսրերէն կ'ստանային իրենց հաստատութիւն։ Մանչուները տիրեցին Քորէայի, և պարտաւորեցին զայն՝ հարկ վճարել Չինաստանի։ Քորէացիք Չինացիներէն աւելի բարձր հասակ ունին, քաջ և աշխատասէր ժողովուրդ մ'են։ Արդի թագաւորը գահը բարձած է 1873 ին, յեղափոխութեան մը վրայ։ Ազատամիտ է, և իւր երկիրը բացած է արեւմտեան քաղաքակրթութեան ու վաճառականութեան առջեւ, շնորհիւ մանաւանդ Ճարոնի ազդեցութեան, որ յայտնի է թէ յառաջդիմական ճամբու մէջ մտած է, և զՉինաստան շատ գերազանցած է։ Ճարոն և Չինաստան գանազան խնդիրներու առթիւ քանիցս զօրք զրկած են ի Քորէա, ուր վերջին ժամանակներս թէ՛ Չինաստան և թէ՛ Ճարոն զօրք ունէին։ Այսպէս Քորէայի քաղաքական վիճակը շատ անկայուն է։ Ոչ միայն Ճարոնի և Չինաստանի, այլ նաեւ Ռուսիոյ դիտմանց ու մեքենայութեանց առարկայ է։ Ռուսիա կը փափաքի ձեռք անցունել Քորէայի մէկ նաւահանգիստը, Սիպերիոյ հարաւակողմը նաւահանգիստ մ'ունենալու համար։ Ըստ վերջին լրոց, Քորէայի Սէուլ մայրաքաղաքին մէջ գտնուող Չինացի և Ճարոնցի զօրքերն իրենց բնական թշնամութեամբ նորէն կռուի բռնուած են իրարու հետ, ժողովուրդն ոտք ելած է, արքունիքն ու նախարարները ջարդուած է, թագաւորը փախած է, և երկիրը նորէն արիւնուշտ անիշխանութեան մը մէջ ինկած է։

ՀԷՍՍ ՄԵՆ-ԴՈՒՔՍՆ. Այս գերմանացի իշխանին և Տիկին Քալօմին ռուս տիկնոջ ամուսնալուծութեան հաշակաւոր խնդրոյն վրայ յառաջագոյն տեղեկութիւններ տըւած ենք։ Հէսի Դատարանը վճռած էր ամուսնալուծութիւն, և տիկինը չէր ընդունած զայս վճիռ, ցոյց տալով թէ ամուսնութիւնն օրինաւորապէս կնքուած էր, և անկէ ի վեր վաւերական պատճառ մը չէր ծագած ամուսնալուծման։ Բայց խնդրոյն մէջ «պետական պատճառ» մը կար, և յետ գանիա՝ վիճաբանութեանց, Լայբծիկի Գերագոյն Դատարանն հաստատած է ամուսնալուծման վճիռը։

ԲԱԶՄԱԿՆՈՒԹԻՒՆ. Աչէպրովքի անուն ռուս սպայ մը վերջերս դատուեցաւ յՕտեսա բազմակնութեան ոճրով։ Երեք տարիէ պակաս միջոցի մը մէջ երեք կին առած էր, երկրորդ կինը կոչուեցաւ իբրեւ վկայ, բայց չուզեց վկայել իւր նախկին ամուսնոյ դէմ։ Տիկին Աչէպրովքի, թիւ 2, յայտարարեց թէ աշխարհիս մէջ այնպէս պատուական մարդ չի կար, և թէ տակաւին կը սիրէր զնա։ Ամբաստանեալը պերճախօս ջատագով մը գտաւ յանձին իշխան Մէշչերքիի, որ փայլուն բանախօսութեամբ մը յիշեց Ռուսիոյ Գռոզ Իվան հաշակաւոր Կայսեր օրինակն, և ուրիշ պատմական նշանաւոր անձեր, ապացուցանելու համար թէ... «մարդ մը նոյն ատեն քանի մը կիներ միանգամայն կրնայ ունենալ»(՞.՞)։ Բայց իւր փաստաբանական մեծագոյն ճարտարութիւնը ցուցուց կոչում մ'ընելով ռուսական օրինաց տառին, որ թէեւ կրկնամուսնութիւնն, այսինքն երկրորդ կին մ'առնուլը կը պատժէ իբրեւ ոճիր, բայց լռութիւն կը պահէ բազմակնութեան մասին։(՛.՛.՛) Երդուեալ դատաւորք, նոյն տեսութեամբ նայելով խնդրոյն վրայ, անմեղ վճռեցին զԱչէպրովքի որ յայնժամ դատարանէն մեկնեցաւ ունկնդրաց ծափահարութեամբք, և իւր թեւն ունենալով զՏիկին Աչէպրովքի, թիւ 2։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վանէն լուր եկաւ ի Պատրիարքարան թէ Վանայ Առաջնորդ Գեր. Պօղոս եպիսկոպոս՝ Պաշգալէի վանուց հայր Բաղնունի Յովհաննէս վարդապետը բռնութեամբ և ապօրինաւոր միջոցներով Լիմ անապատ աքսորել տուեր է։

Քաղ. ժողովը կարեւոր տնօրէնութիւն մը պիտի ընէ այս մասին։

Այսօր Քաղաքական ժողովը Ղալաթիոյ խորհրդարանը կը գումարի։

Կիպրոսի ազգայինք գրած են ի Պատրիարքարան թէ իրենք առաջնորդ կամ հովիւ չեն ուզեր Կ. Պոլսէն։

Այս կիրակի օր, Ս. Փրկչի Ազգ. Հիւանդանոցի մատրան մէջ յատուկ պաշտօն և պատարագ մատուցուեցաւ, հոգելոյս Ս. Պատրիարքի մահուան քառասնօրէից առթիւ։

Ադրիանուպոլսէն կը գրեն մեզ.

«Տեղւոյս հասարակութիւնը նոր կորուստ մ'ալ ունեցաւ Մեծ. Մկրտիչ աղա Կ. Օրթադաբուլեանի մահուամբ։ Մկրտիչ աղա յետ երկարօրեայ հիւանդութեան իւր մահկանացուն կնքեց ի հասակի 55 ամաց։ Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը կատարուեցաւ ամսոյս 8/20ին կէս օրէն ժամ մի յետոյ։ Հանգուցելոյն մարմինը փոխադրուեցաւ ի Սուրբ Թէոդորոս եկեղեցի և անտի Եըլտըրըմի գերեզմանատունն։

«Ըստ Հայոց Միացեալ Ընկերութեանց ճիւղային կանոնագրի, Տեղւոյս Նորընտիր Ժողովական Մասնաճիւղն իրեն համար միաձայնութեամբ ներկայացուցիչ ընտրեց զՄեծ. Կարապետ էֆէնտի Սրվաճեան։»

Հետեւեալ պաշտօնական ազդն եկած է մեզ Կրօնական ժողովէն, զոր կը հրատարակենք, Պ. Հրազդանի թողլով հարկ եղած դիտողութիւններն ընել։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Կրօնական ժողովոյ Ատենին Կեդրոնական Վարչութեան

Արեւելք՝ Հրազդան ստորագրութեամբ իւր 270 թուոյն Նոյեմբեր 26 աւուր թերթին մէջ հրատարակութիւն մ'ըրած էր թէ Հոգելոյս Ամեն. Տ. Ներսէս Ս. Պատրիարքն «մինչեւ իսկ Կրօնական ժողով մը մեր (յօդուածագրին) հրամանին ներքեւ կը դնէր»։

Ազգային Վարչութեան Կրօնական ժողովն նկատելով որ Տ. Ներսէս Ս. Պատրիարքն Արեւելքի Պ. յօդուածագրի այս հրատարակութեամբ պատասխանատու կը մնայ առաջի օրինաց և իրաւանց Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյ, հարկ դատեց նոյն ժամանակի արձանագրութեանց դիմել, և տեսաւ որ Հոգելոյս Ս. Պատրիարքն երբեք այդպիսի ապօրէն ձեռնարկի դիմած և այդպիսի մեծ սխալ մը գործած չէ, այսինքն Պ. յօդուածագրին՝ Սրբազատեան ընկերութեան ներկայացուցչին՝ տրամադրութեան ներքեւ դրած չէ զԿրօնական ժողովն։ Ուստի ժողովն կը յայտարարէ թէ այդ հրատարակութիւն ստուգութենէ զուրկ է բոլորովին։ (Կնք.)

Կ. Պոլիս, 10 դեկտ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պետրսպուրկէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Օսմանեան դեսպան Շաքիր փաշա դեկտեմբեր 15ին Գաչինայի պալատն երթալով հանդիսաւոր կերպիւ ընդունուեր է Վեհ. Ցարին և Ցարուհւոյն կողմէ, որք իրենց շուրջն ունէին կայսերական ընտանեաց անդամներն և բարձրաստիճան պալատականներն։

Դեսպանն՝ յանուն Վեհ. Սուլթանին՝ Նիշանը-Իմթիազի ականակուռ պատուանշանը մատուցեր է Աղեքսանդր կայսեր և Շեֆգաթի պատուանշանը՝ Մարի Ֆէոտորովնա կայսրուհւոյն։

Կայսրն և Կայսրուհին խնդրեր են Վսեմ դեսպանէն որ իրենց շնորհակալութիւնները մատուցանէ Վեհ. Սուլթանին թէ՛ այս համակրանաց և բարեկամութեան ապացոյցին համար, և թէ՛ այն փառաւոր ընդունելութեան համար զոր վերջերս Ն. Վեհափառութիւնն ըրաւ Միքայէլ Միքայէլովիչ իշխանին, Եըլտըզի պալատան մէջ։

Ռուսիոյ Վեհ. Ցարն Սպիտակ Արծուի խաչի մեծ պատուանշանն ընծայեց Կ. Պոլսոյ յունաց նորընտիր Պատրիարք Տ. Յովակիմ Դ. Սրբազանին։

Պուքրէշի դրամատէրներէն Պ. Պլան՝ Ադրիանուպոլսոյ գաւառին ծխախոտի մթերապետութիւնն առաւ Րէժիի վարչութենէն։

Նմանապէս Պ. Պլիւմէնֆելտ, որ արդէն Այտընի ծխախոտի մթերապետութիւնն ստացած է, Իզմիրի մէջ ալ նոյն արտօնութիւնն ստացաւ և այս առթիւ չորրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ իրեն։

Թարսուս-Մէրսին-Ատանայի երկաթուղւոյ գծին շինութիւնն ստանձնելու համար Լոնտրայի մէջ վերջերս կազմեալ յանձնաժողովն, որոյ վրայ ծանօթութիւն տուած ենք արդէն մեր ընթերցողաց, յանձնարարեր է Պարոն Վանտեռլի, ինչպէս նաև Պ. Թուպինի և Ուէբթայի, պաշտօնապէս ծանուցանել Հանրօգուտ շինութեանց նախարար Բայիճ փաշայի թէ ընկերութիւնը կազմուած է, և անմիջապէս շինութեանց ձեռնարկելու արտօնութիւն կը խնդրէ։

Լոնտրայի վարչական խորհուրդն որոշեր է Ծնընդեան տօնին պատճառաւ՝ ընկերութեան բաժնեթղթոց շրջաբերութեան հանումն յառաջիկայ յունուարին թողուլ։

Ինչպէս կը տեսնուի, այս երկաթուղւոյ շինութիւնն ապահովեալ է այժմ։

Թէպէտ լրագիրք ոմանք ծանուցած էին թէ Եւգաֆի նախարար Քեամիլ փաշա Լոնտրա կերթայ յատուկ պաշտօնով, բայց Թէրճէմանը-Հագիգաթ կը հերքէ զայս լուր և կը ծանուցանէ թէ Դատական նախարար Հասան Ֆէհմի փաշայն է որ քանի մ'օրէն մայրաքաղաքէս մեկնելու կը պատրաստուի Լոնտրա երթալու համար։

Ոստիկանութեան տեսուչ Քեամիլ պէյ, երէկ Բէրայի և Ղալաթիոյ կողմը քննական պտոյտ մ'ընելէ յետոյ իւր պաշտօնատեղին գնաց։

Թուրքիոյ մէջ հողագործաց դատուն փոխ տալով փոխառութիւն ընելու նպատակաւ քանի մ'եւրոպացի դրամատէրաց կողմէ առաջարկուած պայմանները քննելու և խնդրուած արտօնութեան վրայ խորհրդակցելու համար Յանձնաժողով մը կազմուեցաւ, որուն կը նախագահէ առեւտրական և երկրագործական նախարար Սուպհի փաշա։ ——

Կայսերական պալատան Միւշիրներէն Հիւսէին Հիլմի փաշա որ բաւական ժամանակէ ի վեր հիւանդ էր, երէկ վախճանեցաւ։ ——

Վիլանթիս լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Պ. Նէլիտոֆ Պետրսպուրկ հասած ժամանակ սիրալիր ընդունելութիւն գտեր է իւր վեհապետէն. և որովհետեւ արտաքին գործոց տնօրէն Պ. Զինովիէֆ չէ ընդունած Կ. Պոլսոյ դեսպանութեան պաշտօնն առ որ պիտի կոչուէր, ուստի նորէն Պ. Նէլիտոֆ Կ. Պոլիս պիտի գայ յառաջիկայ յունուարի վերջերն։

Փարիզի վերջին թերթերէն կը տեղեկանանք թէ Կ. Պոլսոյ Ֆրանսական դեսպան Տը Նոայլ մարքիզն հրաժարական տուեր է իւր պաշտօնէն՝ ընտանեկան պատճառներով։ Եթէ հրաժարականն ընդունուի, հաւանական կը թուի որ Պուքրէշի այժմեան Ֆրանսական դեսպան Պ. Տը Րէնկ յաջորդէ նմա։

Զինուորական երկրաչափ Մէհմէտ Շաքիր պէյ, Չէթինեէի Օսմանեան դեսպանատան զինուորական կցորդ և քարտուղար անուանեցաւ հազարապետի աստիճանաւ։

Գերմանական դեսպան Պ. Րատովից, թէպէտ տակաւին անկողնոյ կը ծառայէ, սակայն հիւանդութիւնն զգալապէս բարւոքած է, և բժիշկք կը յուսան որ Ծնընդեան տօնէն յետոյ պիտի կարենայ ոտքի ելնել։

Անգլիական թերթերը կը ծանուցանեն թէ Թրոմթըր Հազարապետն, որ այս միջոցիս Մակեդոնիոյ կողմերը կը գտնուի յատուկ պաշտօնով, Բրիտանիոյ պատերազմական նախարարութեան կողմէ հրահանգ ստացեր է բանակցելու Պէրտան զօրավարին հետ, անոր հնարած վերջին ծովառումբերէն և պայթուցիկ ռումբերու համար գործածելի մեքենայաւոր փամփուշտներէն ստանալու համար։

Կ. Պոլսէն կը գրեն Վիէննայի լրագրի մը թէ Վեհ. Սուլթանն իմանալով որ Օսմանեան զօրքերը Գարատաղի հողէն անցած ժամանակնին մեծ պատուով ընդունուեր են, շնորհակալութիւն ուղղեր է Նիքօլա իշխանին և նոյնը կրկներ է նաեւ Գարատաղի գործակատար Պ. Վուքօվիչի։

Ծար տիւ Պոսֆոր կ'իմանայ թէ Մաքսուսէի ընկերութեան նախորդ տնօրէն Զիա պէյ անցեալ շաբթու Սէլանիկ ուղեւորեր է։

Նէօլոկոս կը կարծէ գիտնալ թէ Բ. Դուռը վերստին կը խորհի արգելքի տակ ([illegible]) դնել արեւելեան երկաթուղեաց գիծերն, զոր աւստրիական ընկերութիւնն կը բանեցնէ այժմ։

Այս լուր ստուգութեան կը կարօտի։

Կ'ըսուի թէ Րէժիի վարչութիւնն որոշեր է յանձնախումբ մը զրկել յԵգիպտոս, օտար երկիրներէ անդ ղրկուած ծխախոտի խնդիրը քննելու համար։ Յառաջագոյն տեղեկութիւն տըւած ենք արդէն թէ Յունաստանի ծխախոտք՝ նուազ մաքս վճարելուն պատճառաւ՝ Թուրքիոյ ծխախոտէն աւելի մեծ քանակութեամբ կը ներմուծուի և կ'սպառի յԵգիպտոս։

Գարատաղի գործակատար Պ. Վուքօվիչ անցեալ հինգշաբթի օրն իւր բնակութիւնն Էմիրկեանի ծովեզերեայ փառաւոր ապարանքը փոխադրեց զոր Վեհ. Սուլթանը նուիրեց Նիքօլա իշխանին։ Նոյն օրն, Իշխանին անուան տարեդարձը լինելով, Գարատաղի դըրօշակը կը ծածանէր ապարանին ճակատն և բազմաթիւ Խրուաթք և Էմիրկեանի և Պօյաճը գիւղի Իսլամաց երեւելիք այցելութիւն տուին գործակատարին, բարի գալուստ մաղթելու և իրենց շնորհաւորութիւններն յայտնելու համար։ ——

Այս օրերս հրատարակուեցաւ ի Փարիզ «Հաւաքածոյ Բ. Դրան դաշնագրութեանց» գրքին 6րդ հատորն, որ կը պարունակէ Ալպանիոյ, Հէրսէքի և Գարատաղի սահմանաց ուղղութեան վերաբերեալ պաշտօնագրերը (1858), Սուրիոյ գործոց վրայ յոյժ հետաքրքրական գրութեանց հաւաքածոյ մը (1858-68) և 1861 ին կնքեալ Թուրքօ-Ֆրանսական առեւտրական դաշնագրին և այլոց վերաբերեալ պաշտօնագրեր։

Վիէննայի Օսմանեան դեսպանատունն հետեւեալ պաշտօնական դիտողութիւնն հրատարակել տուած է տեղւոյն լրագրաց մէջ.

«Օսմանեան դեսպանատունն, հարկ եղած որոշ տեղեկութիւնները քաղելէ յետոյ, կարող է յայտարարել թէ Սելանիկի գաւառին բարեկարգութիւնն ու խաղաղութիւնն երբեք վրդովուած չեն, հակառակ վերջերս ելած զրոյցներուն»։

Օսմանեան Կ. Պանքայի Պոլսոյ ճիւղի տնօրէն Պ. Տարը Լաֆոնթէն երէկ առաւօտ իւր մահկանացուն կնքեց ի խոր ծերութեան։ Հանգուցեալը բազում տարիներ առեւտրական ասպարիզին վրայ ամենայն պատուաւորութեամբ գործելէ յետոյ, վերջերս պանքային Պոլսոյ ճիւղի տնօրէնութիւնը կը վարէր, և հակառակ իւր ծեր հասակին, եռանդուն գործունէութիւն ցոյց կու տար իւր աշխատութեանց մէջ։

Յուղարկաւորութիւնն այսօր պիտի կատարուի, և մարմինն յատուկ շոգենաւով պիտի փոխադրուի Հայտար փաշա, անգլիական գերեզմանատունը թաղուելու համար։

Օսմանեան Պանքայի Ղալաթիոյ և Պոլսոյ դրասենեակներն այսօր կէս օրէն յետոյ պիտի փակուին ի նշան սգոյ։

Ռակուզայէն կը ծանուցանեն թէ Միջերկրական Իտալական նաւատորմը մեկներ է յիշեալ նաւահանգստէն Ալպանիական ջրերն երթալու համար։

Տեղական թերթ մը կը պատմէ թէ Ռուսական դեսպան Պ. Նէլիտոֆ, որ այժմ Պետրսպուրկ կը գտնուի, Վիէննայէն անցած ժամանակ, քանի մը ճարպիկ գողեր ձեռքի պայուսակը խլեր են, որոյ մէջ 125,000 ֆրանքի արժողութեամբ դրամ, արժեթուղթ և գոհարեղէն կան եղեր։

Կ. Պոլսէն կը գրեն Վիէննայի Բոլիթիշէ Քօրէսբօնտէնց լրագրին թէ առեւտրական դաշնագրոյ քննիչ Յանձնաժողովոյ անգլիական պատուիրակը կարեւոր արտօնութեանց վերաբերեալ հրահանգ ստացած լինելով, գլխաւորաբար մանիֆաթուրայի ապրանաց սակագիններու մասին, կը կարծուի թէ բանակցութիւնք պիտի փակուին ի մօտոյ։

Պելկրատէն դեկտ. 18 թուով հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Սերպիոյ Միլան Թագաւորին Թրակիեվացի արքունական դղեակն հրոյ ճարակ եղեր է։ Այս դղեակ, որ ժամանակաւ Միլոշ իշխանին բնակավայրն էր, բոլորովին արեւելեան ճոխութեամբ կահաւորեալ էր, և թրքական հնութեանց թանկագին հաւաքածոյ մը, ինչպէս նաեւ արուեստական նիւթոց գանձ մը կը պարունակէր։ Ոչինչ կարելի եղեր է ազատել։ ——

Փարիզի լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Սուրիոյ Սայտա քաղաքին մօտերը բազմաթիւ հնութիւնք երեւան ելեր են փիւնիկեցւոց ժամանակէն մնացած, որք գլխաւորաբար կը ծառայեն եղեր փիւնիկեցւոց մահ յարդարելու արուեստին վրայ ծանօթութիւն տալու կը ծառայեն եղեր։

Սերպիոյ և Պուլղարիոյ միջեւ բանակցութիւնք յունուար 1/13 ին պիտի վերսկսին։ Կ'ըսուի թէ Սերպիոյ Թագաւորին Թիկնապահ Ֆրանասովիչ գնդապետը Սոֆիայի սերպիական գործակատար պիտի անուանի։

Ռումանիոյ մէջ սնանկութիւնք միմեանց կը յաջորդեն։ Կալացի վաճառականներէն Պ. Քոհէն իւր վճարքը դադրեցուց այս օրերս մէկ միլիոն ֆրանքի բացով։ Նմանապէս Պուքրէշի Քաֆատիս և Վլասթի վաճառատունը սնանկացաւ։ Շաքարի գնոց հետզհետէ անկումն և դրամի տարբերութեանց (աժիօ) բարձրացումն հարկադրեր են այս վերջինն իւր վճարքը դադրեցնել 800,000 ֆրանքի չափ բացով։

Եւրոպական արագընթաց կառախումբն, որ կիրակի առաւօտ կը մեկնի Պուքրէշէն, Իպրայիլի կայարանին մօտ վաճառաբարձ կառախումբի մը զարնուելով, երկու ուղեւորական և հինգ վաճառաբարձ կառք խորտակեցան։ Մի քանի ուղեւորք, ինչպէս նաեւ մեքենավարը վիրաւորեցան։

Սոֆիայի պաշտօնական լրագիրն Իշխանին մէկ հրամանագիրը կը հրատարակէ, որով երասն Պուլղար սպայք հրամանատար անուանեալ են։ Այս տարուան նոր գրուած զօրականաց թիւն է 8,500, որոց 6,531ը Պուլղար են, 95ն Հրեայ, և 1,874ն Իսլամ։ Սակայն այս վերջինք՝ գրեթէ ամէնն ալ՝ զինուորական տուրքը վճարելով, ծառայութենէ կ'ազատին։

Պուլղարական բանակին այս տարուան ելմտացոյցին մէջ արտասովոր գումար մը նշանակուած է 80 թնդանօթի գնման և Րուսճուգի մէջ զինուորական նաւահանգիստի մը հաստատութեան համար։

Թէհրանէն կը գրեն թէ Պարսից Շահին Մէլիքէք անուն ամենասիրելի որդին ծանրապէս հիւանդացած լինելով, Շահն, որ անհնարին տրտմութեան մէջ է, ողորմագործութեամբ դատապարտեալ 65 բանտարկելոց ազատութիւն շնորհեր է, իւրաքանչիւրին երկուքական թուման պարգեւ տալով։

Թարիֆ կը ծանուցանէ թէ Կեսարիոյ Թըմմաարը կողոպտող աւազակներէն ետ առնուած 149,000 ղրուշ պատրաստ դրամ և 52 կտոր այլեւայլ նիւթեր՝ Տիւզճէէն մայրաքաղաքս կը ղրկուին իրենց բուն տէրերուն յանձնուելու համար։

Երէկ առաւօտ Հայտար-փաշայի շոգենաւը կամուրջին մօտեցած միջոցին, կամուրջին տակէն անցնող մակոյկ մը ջախջախելով, մէջը գտնուած նաւավարն ու երեք ուղեւորք ծովը թափեցան, բայց անմիջապէս ազատուեցան։

Կիրակի երեկոյ Ղալաթիա Ունգաբանի սրճարաններէն միոյն առջեւ երկու գինով կռուի բռնուելով, զիրար ծանրապէս վիրաւորեցին դաշոյնով. մին անմիջապէս մեռաւ. միւսին ալ կեանքը վտանգի մէջ է։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

ԱՆԻՇԽԱՆԱԿԱՆՔ Ի ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Լայբցիկ, 23 դեկտ.

Նիէտէրվալտի անիշխանականաց (սպանութեան փորձ ընդդէմ կայսեր) դատը քննող ատեանին վճիռը մահուան պատժոյ կը դատապարտէ Րայնստորֆ, Բիւքսկ և Քիւչլէր յանցապարտները։

ՔՈՆԿՕՅԻ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պերլին, 23 դեկտ.

Քոնկոյի դեսպանախորհուրդն յունուար 5ին յետաձգեց իւր նիստերը։ Նոյն նստին մէջ, Ֆրանսական լիազօրին դիտողութեանց վրայ, որոյ [illegible] կու տար Գերմանիա, մերժեց Միացեալ Նահանգաց լիազօրին առաջարկութիւնն Քոնկոյի երկրին չէզոքութեան նկատմամբ։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Հռոմ, 23 դեկտ.

Երեսփոխանական ժողովն, երկաթուղեաց վերաբերեալ դաշնագրերն ընդունելէ յետոյ, իւր նիստերն յետաձգեց մինչեւ 915 յունուար։

ԱԺԱՆՍ ՌԻՒԹԷՐ

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊ

Աթէնք 23 դեկտ.

Մեծ յուզում կը տիրէ խորհրդարանի նախարարական անդամոց մէջ՝ Պ. Թրիքուբիսի նախարարութեան անկման հնարաւորութեան պատճառաւ։ Կը հաւաստեն թէ նախարարութեան հին կուսակիցներէն բաւական թուով երեսփոխանք ընդդիմադիր կուսակցութեան հետ միացեր են։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Աթէնք, 23 դեկտ.

Երեսփոխանական ժողովն յետաձգեց փոխառութեան վերաբերեալ վիճաբանութիւնը և Գերմանիոյ հետ առեւտրական դաշնագրոյ ծրագրին վրայ վիճաբանեցաւ, որ ստուար մեծամասնութեամբ ընդունուեցաւ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 12 Դեկտեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

ամիս Լոնտրայի վրայ (պանքայի)	110
3 » » » (վճռկնկն)	109 5/8
» Բարիզ » (պանքայի)	22 92 1/2
» » » (վճռկնկն)	23

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	դհկն	9 1
Պօրսային գոցուելէն վերջը	»	9 1
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	8 38 1/2
Բարձրագոյն գին	»	8 39
Նուազագոյն	»	8 38 1/2
Կէս օրին	»	8 38 1/2
Իւնիֆիէ Եգիպտական (Գ. Կ.)		70 22 1/2
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ		70 12 1/2
Բերայի մէջ		— —
Այս առտու բացուեցաւ Գ. Կ.		70 10
Կէս օրին		70 12 1/2
Չէվալէսիզ		15
Րէքօր գօնսօլիտէի		— —
» իւնիֆիէի		— —
Փոխառութիւն 1863	ֆր.	73 50
» 1865	»	56 50
» 1869	»	49 50
» 1873	»	43 50
Պօն տիւ Թրէզօր	Անգլ. Լր	21
Րումէլիի երկաթուղի	ֆր.	44 25
Օպլիկասիօն տը Բրիօրիթէ	»	384
Բաժնեթուղթ Լաւրիոմի	»	68

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ. Լր	3 28
Քրէտի ժէնէրալ (Գ. Կ.)	Օսմ. Լր	7 4
Պանք տը Գօնս	»	5 25
Սօս. Շոմէ է վալէօր	Օսմ. Լր	3 25
Թրամուէյ	» »	285

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 33
Անգլիական ոսկի	»	110 19
Բօլ Իմբէրիալ	»	90

Քրիմից	»	51 45
Բուսալի թղթադրամ	»	8 80
» արծաթ	»	89 10
Ֆիօրին	»	9 2
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	108 3
Վէցնոց	»	102 30
Հինգնոց	»	103
Մէթալիք	»	99
Պղինձ	»	780
Թղթադրամ	»	3200

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 23 Դեկտեմբեր ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ գոցուեցաւ	99 9/16
Օսմ. բացուեցաւ	8 3/16
» » գոցուեցաւ	8 1/8
Օսմ. փոխառութիւն 1865	11 1/4
» » 1869	9 7/8
» » 1871	68 1/2
» » 1872	19 1/4
» » 1873	8 3/4
փոխառութիւն 1877	81 1/4
Պանք Օթոման	13 3/4
Ռուսական փոխառ. 73 (գ. կ.)	95 1/4
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)	63 5/8
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)	87 5/8
Տայրա Սանիէ	62 1/4
Տօմանիալ (փոխառ. Ռօչիլտ)	87 3/4
Հունգարական պարտամուղթ 1877	—
փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 50

Վիէննա, 23 Դեկտեմբեր ժամ 4 երեկոյ

փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	123 80
Օսմանեան երկաթուղի	21 50

Բարիզ, 23 Դեկտեմ. ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 0/0 բաց	109 02 1/2
» » 3 0/0 բաց	78 62 1/2
Օսմանեան քօնսօլիտէ բացուեցաւ	8 27 1/2
» » գոցու. (գ. կ.)	8 22 1/2
» » 1865	56
» » 1869	50
» » 1873	44
Օսմանեան երկաթուղի	45 25
» Բէժիի քաժնեթուղթք	512 50
Պանք Օթոման	599 37 1/2
Գրէտի Լիոնէ	522 50
» Ֆօնսիէ	1332 50
Բաժնետոմս Լիոնի (գուբ. կոր.)	1233 75
Սուէզի ջրանցք	1845 50
Ռուսական 5 0/0 1877ի	101
Իտալական Ռանթ	98 92 1/2
Եգիպտական միացեալ գոց	322 50
Սպանիական (արտաքին)	60 3/8
Բրիօրիթէ Թիւրք	387 50
5 0/0 Հելլենական	355
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 32

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Դեկտեմբեր 23 ժ. 10, վ. 45

Ֆրանս. Ռանթ, 4 1/2 0/0	109 03 3/4
Օսմանեան »	8 20
Եգիպտական միացեալ	321 25

ՎԱՆՔ ԵՒ ՎԻՃԱԿ

ՊԱՏՄԱՆՔ ԸՆՏՐԵԼԻՈՒԹԵԱՆ

Տրապիզոնի վիճակին ընդհանուր ժողովը լիագոյն քուէիւք ընտրեց ի տեղի հոգելոյս Տ. Մատթէոս եպիսկոպոսի Նազարեան, զԳեր. Տ. Գարեգին Ծ. վարդապետ Սրուանձտեանց իբր Առաջնորդ Պոնտոսեան վիճակաց. իսկ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան Խառն ժողովն ոչինչ համարեր է այդ ընտրութիւնը և չէ հաստատեր զայն։

Ընտրեալ անձին արժանաւորութեան կամ անարժանութեան, և հաստատող ժողովոյն համակրութեան կամ հակակրութեան վրայ խնդիր չընելով, մանաւանդ մասնաւոր և դիպուածական խնդիրն ալ բոլորովին ի բաց թողլով, կ'ուզեմք այդ պարագայէն ծագած սկզբունքը ընդհանուր և վերացեալ կերպիւ քննել։ Որովհետեւ կենսական կէտ մ'է գաւառական ժողովոց ընտրողական իրաւասութեան սահմանը, կենսական կէտ մ'է ընտրելիութեան պայմանաց կանոնը. եւս առաւել կենսական կէտ մ'է վարդապետութեան նուիրելոց պաշտօնական յառաջխաղացութեան կամ յառաջադիմութեան խնդիրը։

Որչափ լրագրոյ վրայ տեսանք և որչափ մօտք կարող կը լինիմք մակաբերել, Կեդր. Վարչութիւնն երկու պատճառներ ունի վերոյիշեալ ընտրութիւնը չընդունելու։

1. Վասն զի Գեր. Սրուանձտեանցի անունը չգտնուիր նոյն Խառն ժողովէն յօրինեալ ընտրելեաց ցուցակին մէջ։

2. Վասն զի Գեր. Սրուանձտեանց Ակնայ առաջնորդ կը գտնուի։

Այլ մեք Գեր. Սրուանձտեանցի անունն ալ թողումք, և վերացեալ խնդիրը քննեմք, և ընդհանուր կերպով պարագայն բացատրեմք։ Ըստ որում կ'երեւի որ Կեդր. Վարչութեան որոշմամբ.

1. Կեդրոնէն՝ ընտրելեաց ցուցակին մէջ չգրուած վարդապետ մը չէ կարող ընտրուիլ։

2. Վիճակի մը առաջնորդ եղող վարդապետը ուրիշ վիճակ չէ կարող փոխադրուիլ։

Արդ, այս երկու կանոններն, ըստ մեզ, ոչ եկեղեցական օրէնքն, ոչ սահմանադրական օրէնքն, և ոչ պատշաճից օրէնքն չեն հաստատեր։

Նախ ընտրելեաց ցանկին վրայ խօսիմք, և յետոյ առաջնորդական պաշտաման պարագային վրայ։

Ընտրելեաց ցանկին անունն իսկ եկեղեցական օրէնքը չճանչնար, ով որ ընտրելու իրաւունքն ունի, արժանաւորը կ'ընտրէ ուր և ով որ լինի, և ինչ կերպով առաջարկուած որ լինի։

Սահմանադրութիւնն ալ ընտրելեաց ցուցակ չենթադրեր 97 յօդուածոյն մէջ, ուր առաջնորդաց ընտրութեան վրայ կը խօսի։ Ինչպէս կեդրոնի մէջ արտաքուստ փակումն չկայ ընտրելեաց համար, նոյնպէս գաւառն ալ իւր մէջ կը լրացնէ ընտրութիւնը. գաւառներու մէջ գանց եղած կը տեսնուի Ընդհանուր ժողովէն առաջ Համագումար ժողովոյ քուէարկութեան պայմանը, սակայն մտքէ իսկ չկրնար անցնիլ որ Կեդրոնական վարչութիւնք գաւառական Համագումար ժողովոյն մասն ու իրաւունքը իւրացուցած լինի։ Ուստի և ոչ Սահմանադրութիւնն կ'ընդունի որ կեդրոնն փակեալ ցանկով Գաւառական ժողովոյ ձեռքերը կապէ։

Գալով պատշաճից օրէնքին, յարմար կը դատեմք որ կեդրոնը արժանաւորագոյնները մատնացոյց ընէ, որ կրնայ իսկ նկատուիլ իբր վստահութեան քուէ, և իբր արժանեաց վկայութիւն. և արդեամբ ալ այդ հին սովորութիւն մ'է։ Իսկ այդ սովորութեան՝ փակեալ ցանկի նշանակութիւն չունենալը անտի իսկ յայտնի է, որ յաճախ երբեք անուանք միայն կը յիշուէին, և գաւառն անոնց մէջէն մէկը ընտրած ատեն՝ երբէք զինքն կաշկանդեալ չէր զգայր։

Գալով առաջնորդ լինելու պարագային, եկեղեցական օրէնքն միայն եպիսկոպոսական ձեռնադրութեամբ վիճակին և վիճակաւորին մէջ օրինաւոր կապ մը կը նկատէ, որ և երբեմն օրինական իմն հարսնական կապին կը բաղդատուի։ Այլ այս կապը չէ կարող յարմարիլ այն վիճակաւորաց որք ձեռնադրութեամբ այդ կապին ենթարկուած չեն։

Թող որ մեր մէջ այդ ձեռնադրութեան կապն իսկ յարգուած չէ, և այժմ մեր եպիսկոպոսներէն քանինե՞ր արդեօք իրենց ձեռնադրութեան աթոռոյն վրայ կը գտնուին։ Երբ եպիսկոպոսաց կապն իսկ այդչափ տկար է, ի՞նչչափ ոյժ մարթ է ունենալ վարդապետ վիճակաւորին կապը։ Թող զի Կեդրոնական վարչութիւնն չէ հաճած և ոչ մի առաւելութիւն ճանչնալ վիճակաւորներու վրայ։

Բայց ձեռնադրութեան զօրութեամբ ստեղծուած կապն ալ անլուծանելի չէ. և այդ ոչ միայն մեր մէջ, ինչպէս վերը յիշեցինք, այլ և յունաց և լատինաց մէջ ալ կը տեսնեմք որ եպիսկոպոսունք վիճակէ վիճակ կը փոխադրուին. մանաւանդ երբ փոքրագոյն վիճակէ մեծագոյն վիճակի անցնելու պարագայն կը ճշմարտուի. վասն զի զայդ կը պահանջէ պաշտօնական յառաջխաղացութեան կանոնը։

Իսկ սահմանադրական օրինաց մէջ նշանախեց մը անգամ չը կայ, որ վիճակէ վիճակ փոխադրուիլը արգելու, և սահմանադրութենէ յետոյ շատեր վիճակէ վիճակ շրջած են։ Բանաւոր իսկ չէ կարծել թէ պաշտօնանկութեամբ յանցաւորութեամբ և կամայական հրաժարմամբ օրինաւոր եղած բան մը, կատարեալ օրինաւորութեամբ գործադրուած պարագային ապօրինաւոր դառնայ։

Գալով պատշաճից օրինաց՝ կը կարծեմք թէ ոչ միայն օրինաւոր, այլ և կարեւոր է վիճակէ վիճակ փոխադրուիլը։ Որչափ և մեր մէջ այժմ քորեպիսկոպոսական, եպիսկոպոսական և արքեպիսկոպոսական աթոռոց դասակարգութիւն չկայ, այլ վիճակներու կարեւորութեան և ընդարձակութեան տարբերութիւնք կայ, ուստի պաշտօնավարութեան յառաջխաղացութիւնն ալ պէտք է լինի։ Եթէ չլինի, պէտք է ըսել թէ մեծ վիճակներն հարկ է անմիջապէս նորահասներու ձեռքը տալ. Թէ՝ պէտք է որ փոքր վիճակի մը հանդիպողը մինչեւ ցվերջ անդ մնայ. Թէ՝ այդ անշարժութենէ վախնալով պէտք է որ վարդապետք երբէք փոքր վիճակ երթալու յանձնառու չլինին. Թէ՝ վերջապէս եկեղեցական պաշտօնները ոչ եւս գործունէութեան կամ արդիւնաւորութեան քաջալեր պէտք է համարուին։ Զի «ուր անկաւ փայտն անդ կացցէ»։

Ըստ որում չեմք տեսներ եկեղեցական կամ սահմանադրական կամ պատշաճից օրէնք մը որ արգելու մեծ վիճակի գաւառական ժողովի մը ուրիշ փոքր վիճակի առաջնորդը իրեն առաջնորդ ուզել, և ոչ ալ ներել փոքր վիճակի մէջ պաշտօն ունեցողին որ մեծ վիճակի մէջ պաշտօն ստանձնէ։

Եթէ այդպիսի խնդրոյ մէջ նկատելի բան մը կայ, ընտրելոյն կամքն է, և նախկին վիճակին թախանձանքն. սակայն այդ կէտերն չեն որ կը խօսուին. այլ օրինական սկզբունքներ, որոց վրայ և մեք համարձակ կարծիք մը յայտնել ուզեցինք, նկատելով միայն վիճակներուն օգուտը, և վարդապետաց պաշտօնավարութեան մէջ պէտք եղած քաջալերն ու խթանը։

Ըսած եմք և կը կրկնեմք թէ վարդապետական և եպիսկոպոսական կարգաց վրայ եղած գանգատներուն բուն պատճառք՝ արդեանց և պաշտօնավարութեան և դասակարգութեան առիթներուն և սանդուխներուն նկատէ կորնչելն է։

Հաստն ու բարակ է մէկ գին,
Վայն է բարակ մանողին։

ՏԻՐԱՅՐ

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, Նոյեմբեր 24

«Նոր–Դարի» 286 համարում կարդացինք Պետերբուրգից մի թղթակցութիւն տեղւոյս հայ ուսանողութեան վերաբերեալ. Այդ գրութիւնը, իրօք այնպիսի մի կերպարանք էր առած թղթակից–ուսանողի գրչի տակ, որ «Մեղուի» յարգելի խմբագրի արած կծու դիտողութիւնը այդ առթիւ, առանց հիմունքի չէր։ Բայց թէ ճշմարտութիւնը վերականգնեցնելու համար, որպէս զի որ եւ է մի անհատի դիտմամբ գործած ստորնութեան պատճառաւ մի ամբողջ դասակարգ չանուանարկուի, մենք մի քանի խօսքով ահա բացատրենք վերոյիշեալ գրութեան առարկայ եղող ճշգրիտ իրողութիւնը։

Ըստ յօդուածագրի, իրաւ է որ ուսանողութիւնը նուիրատուութիւնից զկնի, եկեղեցու բակում արդէն խմբովին վճռեց մի արծաթեայ պսակ պատրաստել հաւաքուած գումարով սոսկ ուսանողների կողմից և իսկոյն առանց ժամանակ կորսնցնելու ուղարկել Պոլիս ի Տէր հանգուցեալ Պատրիարք Ներսէսի գերեզմանի վրայ դնելու. հենց, այս իսկ կայացած վճռի հիման վերայ էր որ մենք էլ նոյն օրը այդ եղելութիւնը իսկութեամբ հեռագրեցինք «Արեւելք»ին, բայց յիշեալ թերթի յարգելի խմբագրութիւնը մեր հեռագրի «ուղարկել» բառը սխալ ըմբռնած լինելով գրած էր, «նուիրեր են» պսակ տեղւոյս եկեղեցում։

Պսակը գնելու ու ուղարկելու հոգսը մի երկու ուսանող իւրեանց վրայ առնելով, ամբողջ ուսանողութիւնը արդէն բոլորովին հանգստացած էր, որ ճշգրտօրէն ուսանողութեան տնօրինութիւնը այդպէս էլ գործ կ'դրուի այդ երկու ուսանողներից. բայց ահա՛ այս վերջինները ուշք չդարձնելով այդ վճռի վերայ, այլ իւրեանց գաղտնի նպատակը առաջ տանելու նպատակաւ, դիմում են զանազան աններելի միջոցների։ Անկասկա՛ծ, այդ երեւոյթը պէտք է վիրաւորէր ուսանողութեան ստուար մեծամասնութեան պատիւը, որ այս երկուսը, բացի որ իրանց իրաւունք են համարում ամբողջ ուսանողութեան անունով դիմել նուիրատուութեան ուսանողութեան դասակարգից դուրս մի այլ դասակարգի էլ, այլ եւ յանդգնութիւն են ունենում անպատկառօրէն առարկելու թէ այս ինչ պատկառելի անձնաւորութիւնը խոստացել է պատգամաւորութեան ծախսի մեծ մասը հոգալու, եթէ միայն ուսանողները պատգամաւոր ուղարկելու լինին, մինչդեռ այդպիսի խօսակցութիւն, ուր մնաց թէ խոստում, բնա՛ւ տեղի չի ունեցել առարկուած անձնաւորութեան կողմից, ո եւ վերջը գեղեցիկ կերպիւ ապացուցուեց. ինչպէս հենց այդ առթիւ էլ այդ ստորակութեան սուտ հեղինակները ուսանողութեան առաջ խայտառակուելուց զատ, անտարակոյս, իւրեանց փոքրոգի ցանկութեանը Պոլիս գնալուն էլ չհասան։

Ահա՛, իրողութիւնը այսպէս ճշգրտօրէն յայտնուելուց զկնի, միայն կարելի է բացատրել «Նոր–Դարում» երեւան եկող խիստ զայրացած բնաւորութիւն կրող թղթակցութիւնը, որի բոլոր զայրոյթը, անկասկա՛ծ, միայն այդ երկուսի վերաբերեալ է և ոչ բնա՛ւ ամբողջ մի դասակարգի։

Նոյնպէս, ինչից դրդուած, չգիտես, պատրաստ է պսակը իւրեանց կամաց համաձայն, այլ բոլորովին ի զուր տեղը պահած են իրանց մօտ մօտաւորապէս երեք–չորս շաբաթ, որպէս զի ուսանողութիւնը պսակի հետ ուղարկելի գրութեան տակ ստորագրէ. այն ինչ այդքան պահելուց յետոյ էլ մի քանի տասնեակ ստորագրութիւն հաւաքուեց, մինչդեռ ուսանողութեան թիւը հարիւրէն վեր է։

Նորերումս մի Գերմանացի հնութիւններ ժողովելու նպատակաւ արտասահմանից Պետերբուրգ գալով, պատահմամբ ծախու է առնում հնութիւն վաճառող մի պարոնից, մի զոյգ ծաղկաման խիստ չափաւոր գնով։

Վերջը յայտնվում է, որ այդ ծաղկամանները պատկանելիս են եղել հանգուցեալ Կամպէդդային, զորս Փրանսացի մեծ ազգասէրը դեռ եւս կենդանութեան միջոցին ընծայած է մի ռուս իշխանուհւոյ։

Գերմանացին այդ ծաղկամանները գնած լինելով 2–3 մանէթի, երեւակայել չէ կարելի, որ նա մի քանի ժամէն զկնի վաճառած է մի հարուստ եկաւոր Անգլիացու 1200 ոսկիի։ Վերջինս էլ իւր կողմից յայտնած էր Գերմանացուն, որ նա էլ, նոյն այդ իսկ ամբողջ Փարիզին ծանօթ հանրածանօթ Կամպէդդայի ծաղկամանները Լոնտոնում ծախու կը հանէ 5500 ոսկու։

Ահա՛, տեսնում էք թէ ճարպիկ հնատես Եւրոպացիները մի աննշան գումարով ինչ պատկառելի գումարներ են ձեռք բերում։

Հաստատ աղբիւրից տեղեկանում ենք, որ անցեալ Նոյեմբերի վերջերում Պետերբուրգում դարձեալ բաւականին թւով նոր ձերբակալութիւններ են տեղի ունեցել գաղտնի ոստիկանութեան ձեռօք։

Տարաբաղդաբար դոցա թւում մի կովկասեցի հայ ուսանող էլ է գտնվում. թէ այս երիտասարդ ուսանողի բռնած ընթացքը իւր տխուր հետեւանքներով ո՛րքան դատապարտելի և ցնորամիտ մի երեւոյթ է ներկայացնում, ասելու հարկ չկայ. բայց թէ մենք մեր կողմից աւելի հակուած ենք կարծելու, որ այդ ձերբակալուող հայ ուսանողը, անկասկած սոսկ իւր անզգուշութեան և անհեռատեսութեան զոհ դարձած լինի և ոչ թէ յեղափոխութեան գաղափարին գիտակցաբար գործիք դարձած։ Ոչ պակաս ցաւօք սրտի ռուս յեղափոխականների հանրածանօթ «Ժողովրդեան կամք» վերնագրով թերթի վերջին համարում ի նպաստ նրանց գործունէութեան նուիրատուների շարքում աչքի է ընկնում «հայ» ստորագրութեամբ մի որ եւ իցէ խելագարի, անմիտ նպաստը։ Այսպիսի ապա յայտնի երեւում է, որ դժբաղդ այդքան խելք բանականութիւն անգամ չունի, որ կարող լինէր փոքր ի շատէ ըմբռնել և կշռել իւր արած ցնորամիտ ու վնասակար վարմունքը։ Բաւական չէ, որ ինքը վարակուած լինելով օտարի գաղափարներով (ինչ եւս սոսկ հիւանդ երեւակայութեան ապացոյց եղութեան տակ) պատճառ է դառնում վերջ ի վերջոյ սուգ ու չիւանի ենթարկել մի բարի, պարզ, նահապետական օճախ, այլ նա, կրկնում ենք, իւր մասնաւոր խելագարութեամբը կառավարութեան բոլորովին անտեղի կասկածներն է յարուցանում և իւր ազգակից ուսանողների վրայ, որոնք ընդհակառակը ինչպէս յայտնի է միշտ հեռու են սպասած ու սպասում իրենք զիրենք այդ անմիտ ու աննպատակ գաղափարներին գործիք դառնալուց։ Վերջապէս, հայ ուսանող երիտասարդը պէտք է որ միանգամայն բարոյապէս բոլորովին ընկած լինի, որ չհասկանայ իւր գրութիւնը ու յեղափոխականների քանդիչ գաղափարներին համակարծիք գտնուի։

Մեծ զարմացմամբ կարդում ենք վերջերս «Նոր–Դարի» մէջ Կաթողիկոսական խնդրի առթիւ երեւան եկող առաջնորդողները։ Մենք Պ. Ստ. Սպանդարեանի բոլորովին անտեղի և վնասակար մտքերի դէմ հարկաւոր չենք գտնում մանրամասնօրէն խօսելու. բայց կասենք թէ լաւ կ'անէր Պ. Սպանդարեանը փոքր ինչ հեռատեսութեամբ ու լրջօրէն վերաբերուէր այդ կարեւոր խնդրին, եւ չարունակ խօսքեր, դարձուածքներ թողնելու տեղ, փոքր ինչ էլ ակնյայտնի իրողութիւնները չխեղաթիւրէր, եւ այդպիսով, գիտակցաբար թէ անգիտակցաբար, գործիք չդառնար մի օտար ազդեցութեան, որով և այդ օտարի գիտակցաբար տեղի տուած սխալ ենթադրութիւնը, համաձայն նորա շահերին, արձագանք չդառնար մեր մէջ, նրան հալած իւղի տեղ ընդունել տալով։

Միանգամայն զարմանալի ու անըմբռնելի բան. ինչպէս մի կաթողիկոսացու է ներկայացնել, քանի որ Ռուս կառավարութիւնը, համայն աշխարհին ծանօթ է, որ մի քանի ամիս սոսկ կաթողիկոսութեան պաշտօնի համար Ներսէս Պատրիարքի հետ յարաբերութիւնների մէջ էր գտնվում, եւ երբ ի Տէր հանգուցեալ Պատրիարքի հետ Ռուս կառավարութիւնը որ եւ է մի որոշ համաձայնութեան չեկաւ, այն ժամանակ արդէն նա Ռուս կառավարութեան պաշտօնապէս Պոլսի դեսպան Պ. Նելիտովի միջոցաւ նոյն յարաբերութիւնների մէջ մտաւ Մելքիսեդեկ Սրբազանի հետ. իսկ այստեղ գործը ուր հանգաւ, առայժմ թողնենք։ Ուրեմն, խիստ պարզ է, որ երբէ՛ք մի կաթողիկոսացու (կանդիտատ) չի ներկայացուիլ, որպէս, ցաւօք սրտի, պնդում է ու ճգնում է մի որ եւ է երեւակայեալ հեռագրով ապացուցանել Պ. Սպանդարեանը։ Զարմանալի միամտութիւն։ Շատ լա՛ւ. եթէ հենց այդպէս է, այն է՝ մի կաթողիկոսացու է ներկայացուել բարձրագոյն հաստատութեան, ապա՛ ուրեմն ինչո՞վ բացատրենք այն երեւոյթը, որ Ռուս կառավարութիւնը այդ առթիւ իսկոյն և եթ չէ յայտնում, այլ միայն մի քանի ամիսներէն զկնի։ Չէ, Պ. Սպանդարեան, դուք խիստ սխալվում էք ձեր հաշվում, հայ հասարակութեանը միամիտ և բան չէ հասկացողի տեղ դնելով։ Նա անտարբեր չէ՛ և շրջահայեաց է դէպի իւր չորս կողմը տեղի ունեցող իրողութիւններին։

Լսում ենք, որ մօտերս Պետերսբուրգում մի յարգելի պարոն նպատակ ունի ձեռնարկելու մի կարգ հրատարակութեան «Մատենադարան Ընթերցանութեան» վերնագրով։ Բաց ի ինքնուրոյն զանազան հարցերի նուիրուած աշխատութիւններից, այդ հրատարակութիւնը բովանդակելու է իւր մէջ և եւրոպական յայտնի հեղինակների ընտիր գրութիւնները։ Առաջին հրատարակութեան բովանդակութիւնն է՝ (մօտաւորապէս).

1. Գեր. Խորէն Նար–պէյ, որպէս բանաստեղծ, թարգմանիչ, հոգեւորական, գործիչ եւայլն։

2. Էմիլ Զօլայի մի ընտիր վիպասանութիւնը։

3. Հայ ուսանողութեան կեանքից։

4. Լերմոնտով ռուս բանաստեղծի մի հիւսուածքը։

Լոյս տեսնելուն պէս, մենք կ'աշխատենք ծանօթացնել այս հրատարակութեան հետ «Արեւելք»ի ընթերցողներին։

Նոր–Դարի անցեալ համարներից մէկում կարդացինք, որ Գանձակու գիմնազիոնի նոր տնօրէնը կարգադրութիւն է արել հայ և մահմետական կրօնների դասաւանդութիւնը յիշեալ ուսումնարանում պարտադիր առարկաների կարգից դուրս հանել և թողնել աշակերտի ազատ ցանկութեանը. սովորել իւր կրօնը, թէ չսովորել։ Մի խօսքով, վերացնել գիմնազիոնում օտար կրօնի դասաւանդութիւնը։

Կարդալով այդ տեղեկութիւնը, մենք ակամայ յիշեցինք նոյնանման մի իրողութիւն Թիֆլիսում ի Տէր հանգուցեալ գիտնական Այվազեան արքեպիսկոպոսի առաջնորդութեան օրով։

Կովկասու արքունի ուսումնարանների նախկին հոգաբարձու Նեվերովը, ցանկանալով որ հայ դաւանութեան դասաւանդութիւնը այլ եւս տեղի չունենայ Թիֆլիսի միջնակարգ արքունի ուսումնարաններում, սորա մասին պաշտօնապէս տեղեկութիւն է տալիս հոգելոյս Այվազեանին։ Միեւնոյն ժամանակ այդ պաշտօնական գրութեան մէջ առարկվում է, որ իբր թէ այդ կարգադրութիւնն նոյն իսկ հայ ուսանողների մեծամասնութեան խնդրանօք է, քանի որ նրանք իրանց մայրենի լեզուն չգիտեն։

Բարեյիշատակ Այվազեան ցանկանալով մի կերպ շուտով վերջ տալ այդ անտեղի և անպատեհ կարգադրութեանը, յայտնում է հոգաբարձութեան թէ՝ ինքը, Սրբազանը կամենում է անձամբ հոգաբարձուի հետ միասին վերահասու լինել աշակերտների այդ ցանկութեանը ուսումնարանները այցելելով։

Որոշեալ օրը և ժամը երբ երկու բարձրաստիճանաւորները գտնվում են ուսումնարաններում, հայ աշակերտները ժողովում են մի մեծ դահլիճում. Ս. Այվազեանի բարձրաձայն հարցին ռուսերէն լեզուով թէ՝ ո՞վ չը գիտէ հայ աշակերտներից իւր մայրենի լեզուն թող մատը բարձրացնէ, ի մեծ զարմանս և թերեւս ամօթ հոգաբարձուի, երեք հարիւր հայ աշակերտներից միայն 5–6 հոգի են բարձրացնում ցուցամատը։ Անկասկա՛ծ, այդտեղ ազգային ինքնաճանաչութիւնն էլ փոքր դեր չի խաղացել։ Այնուհետեւ հանգուցեալ Այվազեան Ս. Հոգաբարձուին առարկում է այսպէս. «Եթէ դուք, այժմ հայ ուսանողներին ազատ կամքին թողնէք կրօն սովորել չսովորելը, հաւանական է որ ստուար մեծամասնութիւնը բարուոք կ'համարի չսովորել, ի զուր տեղը իւրան ձանձրութիւն չպատճառելու տեսակէտով. բայց երբ մատաղ սերունդը կրօնից դուրս դաստիարակութիւն առնէ, անկասկած նա վերջը Աստուծոյ գոյութիւնը չի ընդունի և դոցանից դուրս կուգան իսկական անաստուածներ. բայց գիտէք արդեօք, այն ժամանակը դոքա ինչ վնասակար տարր կարող են կազմել ռուս պետութեան մէջ և նոյն իսկ պետութեան կազմակերպութեան ոչ պակաս վնաս կարող են պատճառել, միանալով յեղափոխականների քարոզողների հետ»։ Անտարակոյս այդ օրուանից այդ հարցը փակուեց և նուիրակը համոզուեց Սրբազանի առարկութեան որքան հեռատես, լուրջ և օգտակար լինելու երեւոյթի հետ։

Անցեալ տարուայ ուսանողական ներկայացման արդիւնքի մի նշանաւոր գումարը, ինչպէս լսում ենք հաստատ աղբիւրից, դեռ Թիֆլիսաբնակ Պ. Թորամանեանցը չի վերադարձրել։ Թէեւ անցեալ սեզոն ամբողջ ուսանողութիւնը մտադիր էր դատ բացել Պ. Թորամանեանց դէմ, բայց և այնպէս առայժմ մնաց այդ բողոքը։

Ներկայ տարւոյ համար ներկայացումի պատրաստութիւնները արդէն տեսնվում են. հաւանական է, որ այս տարի ուսանողութիւնը փոքր ինչ լրջօրէն վերաբերուի դրամական հաշուի վերաբերեալ։

Մօտերս Կիեւի նահանգում մի ռուս երիտասարդ չինական կացնի մի հարուածով իւր հօրը՝ ծնողին սպանում է. պատճառը այն է լինում, որ մի առաւօտ, արշալոյսին, որդին հարբեալ գինետնից վերադառնալուն, իւր հօրը յանկարծ իւր կնոջ անկողնումն է գտնում։ Հայրասպան որդին բանտարկուած է։—

Մի այլ բարբարոսութիւն. Կիեւ քաղաքում մի ռուս կառապան Բիկով անունով՝ մէկ տարիէն ի վեր յարաբերութիւն ունենալով իւր 12 տարեկան խորթ աղջկայ հետ, վերջերս կինը պատահմամբ իմանում է այդ։ Ոստիկանութիւնը իմանալով եղելութիւնը, իսկոյն և եթ բանտարկում է յանցաւորին։

Այս օրերս մի հայ ուսանող, իւր անխոհեմ ընթացքի պատճառաւ, բարձրագոյն ուսումնարանների մէկի վարչութիւնը արտաքսեց ուսումնարանից։ Գիտէք ինչի՞ համար. Ուսումնարանական վարչութիւնից գաղտնի ուսումնարանի պատին մի յայտարարութիւն է էր կպցրել, թէ պարոնայք ուսանողները հրաւիրվում են ամսի այս ինչ թուին այս ինչ տեղը ուսանողական երեկոյթ տալու համար խօսակցելու։ Նոյնպէս մի այլը մօտերս նուիրատուութիւններ էր ժողովում յօգուտ . . . գիտէք ո՞ւմ, ձերբակալուած ռուս յեղափոխականների օգտին։ Վերջապէս չենք իմանում այս մի կերպ անհեռատես երեւակայութեանը։ Աստուա՛ծ, հայ ուսանողները երբ խելքի պէտք է գան որ լրջօրէն կշռեն այսպիսի չուղղել ընթանալու յոյժ վնասակար հետեւանքները։

ՁԱՆԴԱԿ

ՀԱՆԲԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՂՆԻ ՄԱՏԵՆ

Նոյեմբեր 22.—Արղնի Մատէն երբեմն Խարբերդի և այժմ Տիգրանակերտի կուսակալութեան ներքեւ է իւր երեք գաւառակներովն՝ որք են Ջերմուկ, Սեւերեկ և Բալու։ Կառավարչանիստ քաղաքն է և հազար տունէ բաղկացեալ ժողովուրդ ունի, որուն հինգ հարիւր տունի չափ իսլամ, չորս հարիւր տունի չափ յոյն և հարիւր տունն հայ են։ Ասոնք ամենքն ալ պղնձի հանքահանութեամբ կ'ապրին։ Թէև սոյն քաղաքը՝ արդէն քաղաքի և մարդոց բնակութեան բնաւ յարմարութիւն չունի, այլ պղնձի հանքին առատութեան պատճառաւ շրջակայ քաղաքներէն կամ գիւղերէն բնակիչներ գաղթելով փոքրիկ քաղաքի մը դիրք ստացած է. իւր շէնքերն արդէն հանքային լեռներու և բլուրներու վրայ շինուած են և չորս կողմը՝ հանքային մեծ լեռներով պատած է։

Հիւսիսային արեւելեան կողմն՝ ուր Տիգրանակերտ կը գտնուի տասնվեց ժամու չափ հեռի, պէտք է չորս ժամու չափ ճանապարհորդել որ դաշտի երես տեսնուի. հիւսիսի կողմը Ջերմուկ է նոյնպէս ինը ժամու չափ հեռի և հարաւային արեւելեան կողմը Խարբերդ է 12 ժամու չափ հեռաւորութեամբ. Միւս կողմերը՝ Բալու, Խնուս, 20 ժամու չափ հեռի, ամենեւին դաշտ չունենուիր։

Սոյն լեռնային քաղաքիս մէջ ուրիշ որեւէ ապրուստի ճար չունենալով, մի միայն հանքահանութեամբ կ'ապրին։ Տեղւոյս երեք ազգէ բաղկացեալ հարուստ կոչուած անձինք՝ որ 15 կամ 20ի չափ հազիւ կան՝ միւս հասարակութեան օրական վճարելով, գետնափորներու և ուրիշ բաներու կ'աշխատցունեն. ամեն գետնափոր 100–150 աստիճանով վար կ'իջնուի և ամեն գետնափորի մէջ 40–50 գործաւոր կ'աշխատի։

Սոյն գետնափորներէն մէկ կամ երկու օխանոց տեսակ մը հանքային քարեր կը հանեն. այս քարերուն դէզերը զատելէն յետոյ կ'սկսին բոլորակի ձեւով քարէ շինուած խրճիթներու մէջ կարգ մը փայտ, կարգ մ'ալ սոյն քարէն լեցնելով վառել. սոյն գործողութիւնը չորս անգամ կրկնուելէ զկնի՝ նոյն քարերը կ'ըլլան [illegible], և այս [illegible] հալեցնելու համար հանքային վարչութեան կողմէն շինուած հնոցին առջեւ ամեն մէկ հօխայի համար երկու հօխա փայտ դնելով կրկին հնոցին մէջ հալեցնել կուտան. այս հինգերորդ անգամ հալելով պղինձը կը զտուի կատարելապէս։

Սոյն պղնձահանքն այնքան առատ և արդիւնաւոր է որ եթէ Օգոստափառ Սուլթանին բարի դիտաւորութեանց համեմատ իմաստուն և գործունեայ տնօրէններ ունենայ, թէ՛ գանձուն և թէ՛ ժողովրդեան ճոխ հարստութեան աղբիւր մ'է և եթէ՝ ինչպէս որ տասն տարի առաջ գանձուն կողմէն հանքահաններուն կանխիկ իբր դրամագլուխ ստակ կը տրուէր՝ տրուի նմանապէս այժմ, շատ շահաւոր պիտի ըլլայ։ Իրաւ է թէ ամեն տարի գանձուն կողմէն քսան կամ քսան և հինգ հազար ոսկի կը յատկացուի սոյն հանքին իբր դրամագլուխ որ գաւառային մնացորդներէն վճարուի. բայց այժմեան սնտուկներուն անձուկ վիճակին պատճառաւ թէ՝ գանձուն ընելիք շահն կը կորսուի և թէ՝ ժողովրդեան սնանկութեան պատճառ կ'ըլլայ. ասոր համար հարկ է որ գանձն կա՛մ ամեն ամիս երկու հազար ոսկի կանխիկ վճարէ և կամ արտադրած պղնձին մէկ չորրորդն շրջակայ քաղաքներուն վաճառէ ու անոր հասոյթն իրեն յատկացնէ. ինչպէս որ վերը յիշած ենք հանքային տնօրէնութեան նոր հօխան երկու դահեկան տասն և հինգ կամ քսան փարայի առած պղինձն եթէ կառավարութիւնն հրաման տայ որ շրջակայ քաղաքաց պղնձագործ արհեստաւորներէ ով որ ուզէ չորս դահեկանի թող առնէ՝ ամեն տարի երկու հարիւր հազար օխա պղինձ կը վաճառուի շրջակայ քաղաքներն՝ որք են Պաղտատ, Տիգրանակերտ, Մուսուլ, Խարբերդ, Երզնկայ, Սեբաստիա։

Եթէ պղինձն՝ մէկ մասն վերոյիշեալ տեսակով վաճառուի, գործն առանց ծախսի չորս հինգ հազար ոսկի կը շահի. երկրորդ սոյն վաճառումը պղնձին ամեն մէկ օխային քառասուն կամ յիսուն փարայ փոխադրութեան ծախքի գանձն հոգածութիւն չունենար. երրորդ Թուրքիոյ արհեստաւորներն շահելով մեզի համար շահ մ'ըրած կ'ըլլամք և մինչեւ մէկ աստիճան Եւրոպիոյ վաճառականներէն ազատած. չորրորդ նոյն ստակն եթէ տեղւոյս հանքահանութեան յատկացուի եռապատիկ ու քառապատիկ գանձուն շահ կ'ըլլայ։

ՕԳՈՒՏ ՔԱՂԵՑԷՔ ԱՌԻԹԷՆ

Օ ԳԱՄԵԼԻՍ

Հաճօբուլոյ անցք, Թիւ 8

Նկատելով որ դեռ աւարտած չեն աշխատութիւններն իւր նոր վաճառատեղւոյն ի Մեծ–Փողոցն Բերայի թիւ 194, Օ ԳԱՄԵԼԻՍ վաճառատունն հարկադրեալ է տակաւին մնալ իւր նախկին վաճառատեղին

ի Հաճօբուլոյ անցք, թիւ 8,

և անդ շարունակել իւր ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ՎԱՃԱՌՈՒՄԸ մինչեւ դեկտեմբեր 25, որպէս զի իւր յարգոյ յաճախորդները կարենան այս ԱՌԻԹԷՆ օգուտ քաղել ԿԱՂԱՆԴի առթիւ իրենց պէտք ունեցածը գնելու համար։

Ապրանաց ԱԺԱՆ ԳԻՆԸ արդէն յաճախորդաց կողմէ հաստատուած է։ Օ ԳԱՄԵԼԻՍ վաճառատունը կը հաւատէ հասարակութեան թէ այս անգամ իւր ապրանքներն յոյժ զեղչուցիչ և գիներն եւս առաւել աժա՜ն են։

Օ ԳԱՄԵԼԻՍ

ԿԱՂԱՆԴ 1885

Դպրոցական նուէրի համար աժան գներով կրօնական պատկեր ուզողները պէտք է դիմեն ի կեդրոնատեղին

ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ

Ա. Մ. ԳԱՐԻՊԵԱՆ

ԹԻՒ 10, ՆԻՒՐՍՆԷ-ԳԱԼՏԸՐԸՄ, 10 ԹԻՒ

ԴԱԼԱԹԻԱ, Կ. ՊՈԼԻՍ

Ուր գաւառաց ուղղակի յանձնարարութիւններն ալ կը կատարուին, ստակը կանխիկ ընդունելով։

6—15

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ
ՊՈԼՍՈՅ ՀՐԱՊԱՐԱԿԻՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, 1—8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ՑՈՐԵՆ.— Հրապարակը կարեւոր փոփոխութիւն մը չէ կրած· գները բռնուած են։ Հասաւ 15,000 գրիւ կակուղ ցորեն, 4,000 գրիւ կարծր ցորեն։ Վաճառեցաւ 4,000 գրիւ կարծր ցորեն, 18,000 կակուղ եւ 18,000 գրիւ Կիրգա։ Պատրաստ 15,000 գրիւ կակուղ ցորեն։

ԵԳԻՊՏԱՑՈՐԵՆ.— Այս շաբթու կարեւոր վաճառմունք տեղի չեն ունեցած։ Հրապարակը տկար, գնորդք սակաւաթիւ։

ԳԱՐԻ.— Տեղական սպառման համար 10,000 գրիւ վաճառեցան ի գին 12 ղշ գրիւը· գները բռնուած են· գնորդք չեն պակսիր։ Մթերք 16,000 գրիւ։

ՋԱՒՏԱՐ.— Այս շաբթու իբր 60,000 օխա ապրանք վաճառեցաւ ի գին 22½ փրյ։ Հրապարակը տկար է։

ԼՈՒԲԻԱ.— Այս շաբթու իբր 100,000 օխայ Րումէլիի ապրանք վաճառեցան ի գին 115-145 ղշ 100 օխան։ Դանուբի ապրանք յարգի են։ Հրապարակը հաստատ է։

ԲԱԿԼԱ.— Շաբթուս գործ չէ եղած այս տեսակին վրայ։ Գները միայն են ի գին 25-26 փարա օխան առանց մթերքի։

ՍՈՒՍԵՆ.— Այս շաբթու տեղական հրապարակին համար վաճառեցան 15,000 օխայ ապրանք, լաւ Պալըքէսէր ի գին 60-65 փր օխան։ Գները հաստատ բայց գործառնութիւնք սահմանափակ են։

ՔԹԱՆԱՀՈՒՆՏ.— Այս շաբթու 50,000 օխա վաճառեցան ի գին 51 փրյ օխան։ Պահանջը եւ գները տկար են։

ՍՈՒՍԱՄ.— Այս շաբթու իբր 30,000 օխա խառն ապրանք Մէրսինի վաճառեցան ի գին 114-115 և շրջակայք 107-108 փրյ օխան։ Գները հաստատ եւ պահանջը լաւ։

ՔԱՆԱՐԵԱ ԵՄԻ.— Այս շաբթու 3 վակօն վաճառեցան ի գին 43-44 փրյ օխան։ Հրապարակը հանդարտ եւ գները տկար են։

ՔԷՆՏԻՐԻ ՀՈՒՆՏ.— Որեւիցէ գործ չէ եղած այս շաբթու· 75 փարա օխան բազմաթիւ գնողներ կան հրապարակին վրայ։

ԱՖԻՈՆԻ ՀՈՒՆՏ.— Գործ մը չէ եղած, ոչ գնող կայ եւ ոչ ալ մթերք։

ԲԱՄԲԱԿԻ ՀՈՒՆՏ.— Գործ չըլլար՝ Մարսիլիոյ գները կարի անկեալ ըլլալուն պատճառաւ։

ԱԼԻՒՐ

Նուազ գործօն էր այս շաբթու տեղական հրապարակին համար, բայց գաւառներէ ապրանք կը ղրկուին։ Վաճառեցաւ 25,000 պարկ։ Պատրաստ 38,000 պարկ, որոց 12,000 պարկը Օտէսա, 3,000ը Պրայլա, 23,000ը տեղական։

ԴԱՂԹԱՐԵՐՔ

ՇԱՔԱՐ.— Հասաւ 2,680 պարկ։ Վաճառեցաւ 3,680 պարկ։ Պատրաստ 4,000 պարկ։ Հրապարակը բաւական բանուկ էր այս շաբթու գնոց անկման պատճառաւ։

ԽԱՀՈՒԷ.— Հասաւ 700 պարկ։ Վաճառեցաւ 700 պարկ։ Պատրաստ 4,000 պարկ։ Հրապարակին վրայ բաւական գնորդներ կան և լաւ գործեր կը լինին հաստատ գներով։

ԲՐԻՆՁ.— Հասաւ 2,000 պարկ Անգլիական եւ 600 պարկ Իտալական։ Վաճառեցաւ 1,500 պարկ Անգլիական և 650 պարկ Իտալական։ Պատրաստ 4500 պարկ Անգլիական և 150 պարկ Իտալական։ Հրապարակը բանուկ է· Հնդկականք կը վաճառին հաստատ գներով, իսկ Իտալականաց վրայ փոքր անկում տեղի ունեցան։

ՄՈՄ.— Հասաւ 4,000 սնտուկ։ Վաճառեցաւ 2,500 սնտուկ։ Պատրաստ 5,000 սնտուկ։ Պահանջը լաւ էր այս շաբթու եւ գները առայժմ անփոփոխ։

ՔԱՐԻՒՂ.— Հասաւ 700 վարիլ և 1,300 սնտուկ Ռուսական։ Վաճառեցաւ 5,000 սնտուկ Ամերիկեան և 1,300 սնտուկ ու 300 վարիլ Ռուսական։ Պատրաստ 7,000 սնտուկ Ամերիկայի և միայն 100 վարիլ Ռուսական։ Հասութից պակսութեան և մթերքին նուազութեան պատճառաւ այս ապրանքը խիստ լաւ վիճակի մէջ է· պատրաստ ապրանք բարձր գներով կը վաճառին։

ԱՊԱԿԻ.— Հասաւ ոչինչ։ Վաճառեցաւ 1,500 սնտուկ։ Պատրաստ 11,000 սնտուկ։ Այս ապրանաց վրայ լաւ գործեր կը լինին հաստատ գներով։

ՊՂՊԵՂ.— Գները լաւ բռնուած են, պահանջը կը շարունակէ։

ՈՐԴԱՆ ԿԱՐՄԻՐ.— Նշանակելի կարեւոր գործ չկայ։

ՈԳԻ

ԱԼՔՈԼ.— Տօներու մօտենալու առթիւ բաւական վաճառում եղաւ, գլխաւորաբար դրսի համար։ Հասաւ 180 տակառ։ Վաճառեցաւ 170տակառ։ Պատրաստ 160 տակառ։

ՌՈՄ.— Գաւառներու համար բաւական ապրանք ղրկուեցան։ Գները տկար են։ Հասաւ 300 տակառակ։ Վաճառեցաւ 350 տակառակ։ Պատրաստ 600 տակառակ։

ՄԵՏԱՂՔ

ԵՐԿԱԹ.— Նշանակելի փոփոխութիւն չկայ ոչ աստ և ոչ ալ եւրոպական հրապարակաց վրայ։ Տեղս այս շաբթու գործերը կարի աննշան եղան։ Հասաւ ոչինչ։ Վաճառմունք 60 թօնօյի կը հասնին։

ԱՆԱԳ.— Հասաւ 20 տակառակ։ Վաճառեցաւ 20 տակառակ։ Պատրաստ 100 տակառակ։ Պահանջը տկար է բայց գները բռնուած։

ՉԷԼԻԿ.— Հասաւ ոչինչ։ Վաճառեցաւ 200 սնտուկ։ Պատրաստ 1,300 սնտուկ։ Հրապարակը աւելի շարժուն էր այս շաբթու· գները բռնուած է։

ՔԱՐՓԻՑԱ.— Հասաւ ոչինչ։ Վաճառեցաւ 1,000 տակառակ։ Պատրաստ 21,000 տակառակ։ Հրապարակը հանդարտ է· գիները տկար։

ԹԷՆԷՔԷ.— Հասաւ ոչինչ։ Վաճառեցաւ 100 սնտուկ։ Պատրաստ 400։ Հրապարակը հանդարտ է, տկար գներով։

ՁԻՆԿՕ.— Հասաւ ոչինչ։ Վաճառեցաւ 60 տակառակ։ Պատրաստ 550 տակառակ։ Հրապարակը հաստատ է, բռնուած գներով։

ՄԱՆԻՖԱԹՈՒՐԱ

ՄԱՀՈՒՏԻ.— Այս շաբթու առաջին ձեռքերէ 20 հակի մօտ ապրանք վաճառեցան ի գին 3⅜—4¼ երկրորդական եւ պակասաւոր 4⅞-5½ լաւ տեսակաց համար։ Գները տկար են։

ԼՈՆԿ ԳԼՕԹ.—4-500 ծրար վաճառեցան 4¾— 5⅛ ղշ լիպրան։

ԵԷԼՔԷՆ ՊԷԶԻ.— 4⅝ ՂՐՇ լիպրան փոքր մաս մը ապրանք վաճառեցան։ Պահանջը տկար է։

ԽԱՄ ԱՍԹԱՐ.— Ջանազան տեսակէ 600 ծրար ապրանք վաճառեցան 33-49 և 57 ղշ ըստ ծանրութեան։

ԹԷՆՉԻԹ.— Այս շաբթու առաջին ձեռքերէ բաւական ապրանք վաճառեցան անփոփոխ գներով։

ՊԱՍՄԱ.— Շաբթուս հրապարակը բաւական գործօն էր թէ տեղական հրապարակին և թէ դրսի համար բաւական քանակութեամբ նոր ֆէրէմէ, ֆէսէն կարմրի վրայ, ուրիշ [illegible] նոր տեսակ [illegible] ապրանքներ վաճառեցան։

ՄԱՆԱԾ.—Գործառնութիւնք աննշան էին այս շաբթու, ոչ մի տեսակաց վրայ կարեւոր չեղան։

ՀԱՆՔԱԾՈՒԽ

Շաբթուս մանրամասն վաճառումէ զատ կարեւոր գործ չկար գները հաստատ են։ Հասաւ 3,500 թօնօ։ Վաճառեցաւ 2,800 թօնօ։ Պատրաստ 14,000 թօնօ։

ԱՐՏԱԾՈՒԹԻՒՆ

ԹԻՖԹԻՔ.— Այս շաբթու վաճառեցաւ 65 հակ Սիվրի-Հիսար ի գին 20¼ օխան։ Պատրաստ 6,000 հակ։ Հրապարակը խիստ հանդարտ էր այս շաբթու, գնորդք անտարբեր կերեւին գները թոյլ են։

ԲՈՒՐԴ.— Շաբթուս կարեւոր որ և է վաճառում տեղի չէ ունեցած գները թոյլ են։

ՄԵՏԱՔՍ.— Վաճառեցաւ 7 հակք Խօքանտ Լ· Օ· 192-195։ 2 հակ Նուխի 39½ և 6 հակ Ռէշդ 30 Ֆրանք 2 հակ լաւ Քութայիս 110 և 3 հակ Քօնթայիսի դապա ի գին 75 ղշ օխան։ Պատրաստ 290 հակ։ Հրապարակը ընդհանրապէս հանդարտ է։ Գնորդք սակաւաթիւ են։

ԲԱՄՊԱԿ.— Տեղական սպառման համար վաճառմունք կը լինին հաստատ գներով։

ՔԷՆՏԻՐ.—Տեղական սպառման համար 30 հակ երկրորդական ապրանք վաճառեցան ի գին 2¾ ղշ օխան։ Հրապարակը հանդարտ է։

ԿԱՊԵՐՏ.— Շաբթուս վաճառեցաւ 250 հատ Շիրվանի նոր Նամազլի ի գին 24 Ֆրանք, 210 հատ Գազաք ի գին 76 Ֆրանք։ 110 հատ Գարապաղի գորգք ի գին 54 Ֆրանք։ 250 հատ Ասիոյ քիլիմ 45 Ֆրանք հատը։ Պատրաստ 4000 հատ։ Հրապարակը հանդարտութեան մէջ կը շարունակէ, գնորդք սակաւաթիւ են, և գները ընդհանրապէս թոյլ։

ԱՖԻՈՆ.— Այս շաբթու վաճառեցան 3 կողով, որոց 14ը նոր Կէյվէ Բէլէւ ի գին 167½ և 17 սնտուկ Գարահիսար որոց 9 ի գին 168 և 8 ի գին 173 ղշ օխան։ Պատրաստ 285 կողով, նոր։ Հրապարակը այս շաբթու բաւական բանուկ էր գները հաստատ են· հրապարակին վրայ գնողներ կան։

ՔԻՄՐԷ.— Այս շաբթու 6,000 օխյ վաճառեցան որոց 1000 օխան աշխատուած ճերմակ ի գին 23-24½, 2,500 օխյ բնական Կեսարիոյ 20¾ և 2,500 լաւ դեղին 18 ղշ օխան։ Պատրաստ 23,000 օխայ։ Հրապարակը բաւական բանուկ էր· գները հաստատ են· գնորդք կան։

ՄԱՀՄՈՒԶԿԷ.— Այս շաբթու որ և է վաճառում տեղի չունեցաւ։ Պատրաստ 900 օխայ։ Ստորին տեսակաց համար պահանջը լաւ է։

ՍԱԼԷԲ.— Այս շաբթու վաճառում տեղի չունեցաւ։ Պատրաստ 1500 օխայ։ Հրապարակը բանուկ է թէ այս տեղի և թէ դրսի համար։ Գները հաստատ են։

ՄԵՂՐԱՄՈՄ.— Այս շաբթու վաճառում տեղի չունեցաւ։ Պատրաստ 1,300 օխայ։ Հրապարակը հանդարտ է։

ԿԱՂԻՆ.— Այս շաբթու 1200 կենդինարի չափ ապրանք վաճառեցաւ ի գին 75 ղրշ կենդինարը։ Հրապարակը հանդարտ է։

ՃԷՀՐԻ.— Այս շաբթու վաճառեցան 75 պարկ որոց 25 պարկը Գայսար ի գին 9⅛ և 50 պարկ Զորում ի գին 5⅞ ղշ օխան։ Պատրաստ 1,500 պարկ։ Հրապարակը միայն է սակայն գնողներ կան, և գները բաղդատաբար աւելի հաստատ են։

ՄԱՉԻ.— Այս շաբթու վաճառում տեղի չունեցաւ։ Պատրաստ 100 պարկ սեւ։ Հրապարակին վրայ գնողներ կան։ Գները հաստատ են։

ՄՈՐԹ.— Այս շաբթու այս ապրանաց վրայ եղած գործառնութիւնք հետեւեալներն են։

ԿՈՎՈՒ ՄՈՐԹ.—Այս շաբթու վաճառեցաւ իբր 2000 կտոր կովու չոր մորթ որոց 1200ը Կեսարիոյ չոր մորթ ի գին 9¾ և 800ը % 7 պէշչով ի գին 9⅝ ղշ օխան։ Պահանջը լաւ է։

ԳՈՄԷՇԻ ՄՈՐԹ.— Ասիական ապրանք իբր 300 կտոր վաճառեցան ի գին 10 ղշ· 400 կտորի մօտ Ափրիկեան մորթք վաճառեցան ի գին 9 ղրշ օխան։

ԱՅԾԻ ՄՈՐԹ.— Այս շաբթու 3000 կտորի չափ միջին ապրանք վաճառեցան ի գին 1 լիրա Օսմ 8 հատը։

ՈՉԽԱՐԻ ՄՈՐԹ.—Այս տեսակաց վրայ այս շաբթու կարեւոր վաճառում մը չկայ։

ԵՂՋԻՒՐ.— Այս շաբթու վաճառում չկայ։

ԸՆԹԱՑԻԿ ԳԻՆԵՐ

Ցորեն Կիրգա Ռուսիոյ	Լիւրայ 57—59	Ղշ· 19½—20½	Քիլէն		
» կարծր	» 57—60	» 16—18	»		
» Կակուղ Կալաց և Պրայլա	» 57—58	» 17—18¼	»		
» » Պուլղարիոյ	» 56—57	» 17—18	»		
» » Րումէլի	» 56—59	» 17—18½	»		
Եգիպտացորեն, Կալաց, Իսմայիլ և Օտէսա	»	» 12½—	»		
» » Օրտու և Տաճկական		» 12—	»		
Գարի կակուղ		» 12—12¼	»		
» հաստ		» 10¾—11½	»		
Ջաւտար		» 12½—	»		
Քթանահունտ (քէթէն թօհումը)		» 25—25¼	»		
Գանար եէմի		Փրյ 43 — 44	Օխայ		
Նօխուտ Պալիքէսէր		» 50 — 68	»		
» Աթէնք		» 50 — 65	»		
Քէնտիրի հունտ		» 74 — 75	»		
Պակլա		» 25 —26	»		
Սուսամ Մուտանիա Պալըքէսէր		» 105 —107	»		
» Մէրսին		» 114 —116	»		
Աֆիոնի հունտ		» 59 —	»		
Լուբիա Օրտու		» 110 —115	»		
» Դանուբ և Րումէլի		» 115 —130	»		
Օտէսա Ա· Ալիւր		Ղրշ· 110 —115	Պարկը		
» Բ· »		» 95 —100	»		
» Գ· »		» 80 — 82	»		
Ազիմա		» 79 — 80	»		
Պրայլա տեղականի հետ խառնուած		» 68 — 70	»		
Պրայլա		» 68 — 70	»		
Վառնա		» — —	»		
Շըմէնտըֆէր		» 67 — 88	»		
Խահուէ	Ղշ 7·00-7·50-7·60-8·000խյ·	100	ոսկին		
Լեղակ պէնկալ	» 80— 95	»	»	»	
» Քուրբայ	» 55— 75	»	»	»	
Որդան կարմիր սեւ	» 20— 21	»	»	»	
» կարմիր թուխ	» 19— 20	»	»	»	
Պղպեղ	» 12—	»	»	»	
Կինամոն (դարչին)	» 5-6	»	»	»	
Գարէնֆիլ	» 7—8	»	»	»	
Թէյ սեւ ստորին	» 12— 17	»	»	»	
Թէյ առաջին և լաւ	» 27— 95	»	»	»	
Շաքար Հոլանտիոյ	» 145—150	կենդինարը 105	»		
» Դրիէսթէ Ա· (պարկի մէջ)	» 162	»	»		
» » Բ· (»)	» 116	»	»		
» » Գ· (»)	» 108—112	»	»		
Ծծումբ	» 34—35	» 100	»		
Խունկ (Գիւնլիւք)	» 210—230	»	»	»	
Բրինձ Իտալիոյ Ա· Ռիզօն	Ֆրանգ 46¼—	Պարկը	»	»	
» » Բ· »	» 45	»	»	»	
» » Ա· սովորական	» 41	»	»	»	
» » Բ· »	» 39	»	»	»	
» » Գ· »	» —	»	»	»	
» Հնդկական	Ղրշ· 118—124—126—128	»	»	»	
Գօլա Գաղիական	» 5¾	Օխյ	»	»	
» Անգղիական	» 158	Սնտուկը	»	»	
Մոմ	Ղրշ· 7⅛—	Քիլ·	»	»	
,, Գաղիական	» 89—	»	»		
Կաղ Ամերիկայի սնտուկ	» 28½—34-½—38	»	»		
» Ռուսիոյ	» 26½—32—34-36	»	»	»	
» » (վարիլի մէջ)	Փարայ 46—	Օխյ	»	»	
Ոգի Ռուսիոյ Օլատոֆքա 16 աստիճան	Օխայ 24½	1	Ոսկւոյ		
» » Սօտինսքի	» 27—		»		
» » Եօթրաֆէն	» 28½ —		»		
» Վար տեսակ Սէլանիկ և այլն	» 33 — 36		»		
Ռօմ Թրիէսթէ	Կալլօն 21—		»		
» Անգղիոյ	9¼—10		»		
Անգղիական Երկաթ (չուպուգ)	42		Կենդինարը		
» Երկաթ (տէմէտ)	42		»		
Շուէտի » (չուպուգ)	74 —76		»		
» » (տէմէտ)	77		»		
Տախտակ » (Սաճ) Թիւ 1— 4	61 —		»		
» » » » 5—10	67 —68		»		
» » » » 11—14	76—77		»		
Կլոր	87		»		
Չէմպէր սովորական	55		»		
» Մեծ դիրք	65 —67		»		
Անագ (գալայ)	560—565		»		
Կապար (սաչմա)	110		»		
» Տախտակ	118—		»		
» Խողովակ	2¼—		օխան		
Չէլիք	Ղրշ· 124—133		Սնտուկը		
Գարֆիցա ..... 43 քիլոնոց	» 58— 60		Վարիլը		
Թէնէքէ	» 183—184		2 Սնտուկը		
Պղինձ	» 11⅞—12½	Օխյ	»		
Ձինկօ	Ֆրանգ 69—70	100	Օխյ		
Հանգածուխ Նիւգասըլ (ի վաճառատուն)	22 Շ· 6 Բ· Շ· 23 Բ·		Թօնօն		
» » (ծովու վրայ)	20 » 0 » 21	» 6 »	»		
» Գարտիֆ (ի վաճառատուն)	23 » 6 » 24	» 0 »	»		
» » (ծովու վրայ)	21 » 0 » 22	» 0 »	»		
» Հարթըլբուլ	17 » 0 »	» »	»		
Լիվէրբուլ .... (անուանական)	14 » 0 » 15	» 6 »	»		
Մահուտ	Ղրշ· 5⅞—6½	Լիպրան	Ոսկի 110		
Ամերիգան ամբողջ եարտա	» 4½— 5½	»	»	»	
» պակասաւոր	» 5⅜ —5¼	»	»	»	
Ամթարցու (լօնկ գլօթ) լաւ տեսակն	» 4¼—4¾	»	»	»	
» » » փոքր լիպրա	» 4⅞- 5	»	»	»	
» » » ներկուելու (դօթինքթն)	» 5¼- 5⅜	»	»	»	
Եէլքէն պէզի լաւ տեսակ	» 4⅜- 4½	»	»	»	
» » երկրորդականք	» 4-4¼	»	»	»	
Խամ ասթառ (շըրթինկ) լաւ տեսակ	» 42 — 72	Թօփը	»	»	
» » » միջին »	» 35 — 40	»	»	»	
» » » վար »	» 28 — 42	»	»	»	
Միւլ 4 Թիւ (չափալը) 3 Թօփը (30-35-38 ինչ·)	Ղրշ· 40½—	»	112		
» 16 » (Թէնդիֆ) » » (.......)	» 37—38	»	»		
» 26 » (Աքօչիա) » » (.......)	» 48 —	»	»		
Մանած Վաթէր 4—14	Ղրշ· 34—37	փաքէթը	»	106	
» » 18—28	» 44—48	»	»	»	
» Էքստրա (Ֆիլէմէնկ) 4—14	» 39—53	»	»	»	
» » (.....) 18—28	» 48—58	»	»	»	
» Էքստրա գրօմիթօն 16—24	» 64—65	»	»	»	
» Մալի 8—14	» 52—58	»	»	»	
» » 20—24	» 69—72	»	»	»	
» Կարմիր Իտալիոյ 20— լաւ	» 60—70	»	»	»	
» » » 20—	» 48—63	»	»	»	
» » Զուիցերիոյ Թիւ 20	» 70-80-83	»	»	»	
» » » » 4-14	» 70—75— 80	»	»	»	
Թիֆթիք առաջին տեսակ	Ղշ· 22½-24	օխյ	100	ոսկի	
» երկրորդ »	» 20 — 21	»	»	»	
» ստորին »	» 8 — 12	»	»	»	
» Վան	» 12½—13½	»	»	»	
Բուրդ Քասապ պաշի Ա·	» 4 — 6 —8	»	»	»	
» » » Բ·	» 3 — 5 —7	»	»	»	
» Քըրքմա ... Ա·	» 5½ - 6	»	»	»	
» » ... Բ·	» 3½—4½	»	»	»	
Մետաքս Խօքանտ	» 182 —205	»	»	»	
» Նուխի	Ֆրնք 33 — 41	»	»	»	
» Ռէշտ	» 26 — 34	»	»	»	
Բամպակ Հալէպ	Ղշ· 5¾—5⅞	»	»	»	
» Ադանա	» 6—6¼	»	»	»	
» Իզմիր և շրջակայք	» 6½—7¼	»	»	»	
Աֆիոն Մալաթիա	» 210—230	»	»	»	
» Սէլանիք	» 220—	»	»	»	
» Զիլէ Թօքաթ	» 210—220	»	»	»	
» Պալըքէսէր	» 195—200	»	»	»	
» Էնկիւրիւ	» 180—185	»	»	»	
» Նալը խան Պէյ պազար	» 170—175	»	»	»	
» Կէյվէ Պիլէճիք	» 170—	»	»	»	
» Զըքըմթը	» 110—135	»	»	»	
Քիմրէ առաջին ճերմակ	» 27 — 28	»	»	»	
» աշխատուած ճերմակ	» 21 — 25	»	»	»	
» լաւ բնական »	» 19 — 20	»	»	»	
» սովորական »	» 18 — 19	»	»	»	
» լաւ դեղին	» 16 — 17	»	»	»	
» երկրորդ դեղին	» 14 — 15	»	»	»	
» Զամուր	» 3 — 4	»	»	»	
Սալէբ լաւ տեսակ	» 16- 16½	»	»	»	
» երկրորդ տեսակ	» 14½—15	»	»	»	
Մահմուզկէ առաջին ճերմակ	» 160 —210	»	»	»	
» երկրորդ	» 89 —110	»	»	»	
» երրորդ	» 60 — 80	»	»	»	
Մեղրամոմ լաւ տեսակներ	» 20 — 25	»	»	»	
» ստորին »	» 19 — 20	»	»	»	
Կաղին Տրապիզոն	» 72—74	կենդնր	»	»	
» Քէրասունի	» 73—75	»	»	»	
Ճէհրի Էկին	» 8½-9	Օխյ	»	»	
» Քայսար	» 8½ -9	»	»	»	
» Անկորա	» 7¾-8	»	»	»	
» Թօքաթ	» 6¼-6½	»	»	»	
» Զօրում	» 5½-6	»	»	»	
» Վար տեսակներ	» —	»	»	»	
Եղջիւր 200 դիրհի հաշիւ	» 3½— 4		»	»	
Մորթ գոմէշի չոր	» 9¼— 9½		»	»	
» թաց	» 6¼—6½		»	»	
» կովի չոր	» 9 —9½		»	»	
» թաց	» 5¾— 6		»	»	
» Ոչխարի	» 18 — 26		»	»	
» Այծի	» 18 — 20		»	»	
» Գառին	» 16 —18½		»	»	
» Այծուկի	» —		»	»	
» Նապաստակի	» —		»	»	

Մոսկուայի և Բեդրսպուրկի բժշկական ճեմարաններէն վկայեալ

ՈՏԻՑ ԿՈՇՏԵՐԸ (ՆԱՍՐԸ)

Մի քանի վայրկենի մէջ կը հանուին իրենց արմատով, առանց ցաւի և առանց մետաղեայ գործիքի։ Եղունգները կը շտկուին։

Խորհրդակցութիւնք ամէն օր ժամը (Ը· Ե·) 10էն 3։

Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 439
Պ· Սեպահի լուսանկարի գործարանին վերնայարկն
ՍՈՖԻ ԿՐԻՆՉՔԻ
Ոտնաբոյժ

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Ինշաաթը աւքերիյէ իչուն մուդագի օլան 550 ատէտ կալվանիզմալը օլուգլու սաճըն միւպայեասընա լիւզում կէօրիւնէրէք շէրայիթի մուգարրէրէսի վէճհ իլէ տէրտէսթի միւնագասա պուլունմուշ վէ մահ հալը րումինին 10 ընճը բազար իրթէսի կիւնիւ միւնագասասընա միւպաշէրէթ օլունարագ չարշէնպիհ կիւնիւ գարարը գաթիսի վիրիլէրէք բէնճշէնպիհ կիւնիւ տախի եւուզտէ պէշ թէնզիլի գապուլ օլունմագ մուգարրէր պուլունմուշ օլմաղլէ մէզգիւր էլ մըգտար սաճը իթայա թալիպ օլանլարըն եէվմի մէզքիւրէ գատար խըթիհքեամ վէ ինշաաթը աւքերիյէ տայրէսի իքլինճի չիւպէսինէ միւրաճաաթ իլմէլէրի։

8 քեանունի էվվէլ 1300 3—3

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Գաբանը տագիդ ֆապրիգաի Հիւմայունիւնտէ 300 սէնէսի քեանունի էվվէլինտէն շուպաթը նիհայէթինէ գատար հասըլ օլմուշ վէ օլաճագ օլան քէրէքտէն գայըն քէրէքին պէհէր գըյէսի ճէտիտի օն պիր վէ ինճէ քէրէքին տախի պէհէր գըյէսի ճէտիտի 12 բարայա շէրայիթի մուգարրէրէսի իլէ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ քեանունի էվվէլը րումինին օն իքինճի չէհարշէնպիհ կիւնիւ գարարը վէրիլէճէյինտէն վէ իւչիւնճի բէնճշէնպիհ կիւնիւ տախի թէգարրուր իտէն ֆիաթընա եւուզտէ պէշ զամմի գապուլ իտիլէճէյինտէն, իշթիրայէ թալիպ օլանլարըն լէվազըմաթը ումումիյէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի։

8 քեանունի էվվէլ 1300 3—2

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Մարաշ վէ զէյթունտա պուլունան ճէնուաը ճէնապը միւլքիւքեանէ իչիւն պիր սէնէլիք միւպայեա օլունաճագ օլան մահալի մահսուլը օլան բիրինճինին պէհէր գըյէսի ճէտիտի եւուզ աթուզ փարա վէ պիր փարանըն եւուզ ճիւզինտէ իւչ ճիւզինէ օլարագ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ քեանունը էվվէլը րումինին նիհայէթինտէ գարարը գաթիսի վէրիլէճէյինտէն, իթայա թալիպ օլանլարըն լէվազըմաթը ումումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի։

8 քեանունը էվվէլ 1300 3—3

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Նիզամիյէ էլպիսէ անպարընա մահֆուզ նումունէսի իլէ շուրութը մուգարրէրէսինէ թէվֆիգէն միւպայեա օլունմագ իզրէ միւնագասայա գօնուլան եիւզ պէշ գըյէ ճէտիտ թիմուր պալեա չէնպէրինին պէհէր գըյէսի ճէտիտի պիր գրուշ 33 փարայա օլարագ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ քեանունը էվվէլի րումինին օն եէտինճի բազար էրթէսի կիւնիւ գատար պէհէր կիւն միւնագասասը պիլիճրա մէզգիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վէրիլէճէկինտէն, իթա իթմէկէ թալիպ վէ օն սէքիզինճի չարշէնպիհ կիւնիւ եւուզտէ պէշ թէնզիլինէ բազիպ պուլունանլարըն մազամը սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի։

10 քեանունի էվվէլ 1300 3— 2

ԻԼԱՆ
ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Սարաճխանէ անպարը քէչէ միւթէահիտի Անէսթինին անպարը մէզքիւրէ իթա իթմիշ օլտըղը քէչէնին էսմանընտան տօլայը նիզամիյէ խազինէսինտէ մաթլուպը օլան տոգուզ պին տէօրթ եւուզ տոգսան տոգուզ ղրուշը հավի իւչ եւուզ տոգսան պէշ նիւմէրօլը պիր գըթա սուրէթ սահիպի եէտինտէն զայ օլմուշ վէ էկէրչի մէզքիւր սուրէթ թարիխի իլանտէն օն պէշ կիւնէ գատար պապը վալայի հազրէթի սէրասքէրի մուհասէպաթ տայրէսի իքլինճի շիւպէսինէ թէսլիմ օլունմուշ իսէ ղայտան օլարագ տիկէրինին թանզիմի մուգարրէր օլտըղը իլան օլունուր։

8 քեանունի էվվէլ 1300 3—3

VICHY
ՎԻՇԻ
Վորբուրեան, Փողոց 8, Պուլվար Մոնմարթր·

GRANDE GRILE. — Աւշային տկարութիւնք, մարսողական ճանապարհաց հիւանդութիւնք, լեարդի և փայծաղի խցումն, ներքին գործարանաց խցմունք, մաղձային քար եւայլն։

HOPITAL. — Մարսողական ճանապարհաց հիւանդութիւնք, ստամոքսի ծանրութիւն, դժուարամարսութիւն, ախորժակի պակասութիւն ստամոքսի, Ջղացաւ, անմարսութիւն։

CÉLESTINS.— Երիկամանց և փամփուշտի տկարութիւնք, միզական աւազ և միզական քար, յօդացաւ, շաքարախտ (Տիապէթ), սպիտակուց–միզական (Ալպիւմինիւրի)։

HAUTERIVE.— Երիկամանց և փամփուշտի տկարութիւնք, աւազ, քար, յօդացաւ, շաքարամիզութիւն, սպիտակուց–միզական։

Աղբիւրին անունը պէտք է փնտռել շիշերու քափսիւլին վրայ։

Պոլսոյ ամէն դեղագործաց և դեղավաճառաց քով կը գտնուի։

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ